BCS
III
1803,4

FUNDAȚIA CULTURALĂ „REGELE MIHAI I"
CĂMINUL CULTURAL „MAREA VOEVOD MIHAI"
BUDIȘTENI - MUSCEL

VOLUM OMAGIAL
ÎNCHINAT

ÎNVĂȚĂTOAREI
MARIA I. EDULESCU
ȘI
EROILOR
FOȘTII EI ELEVI

15 AUGUST-1946

V. Stănescu 946

FUNDAȚIA CULTURALĂ „REGELE MIHAI I"
CĂMINUL CULTURAL „MARELE VOEVOD MIHAI"
Budișteni — Mușcel

Volum Omagial

INCHINAT

Invățătoarei

Maria I. Edulescu

ȘI

EROILOR,

FOȘTII EI ELEVI

15 AUGUST — 1946

BIBLIOTECA CENTRALĂ DE STAT

TIPOGRAFIA EPARHIALĂ — CURTEA DE ARGEȘ

Foștii elevi, cu gând de pioasă reculegere și adâncă recunoștință, anunță încetarea din viață a neprețuitei lor îndrumătoare:

Maria Edulescu

Invățătoare

Budișteni-Muscel

S'a stins acolo, în sătucul Muscelului, lumina care ne-a călăuzit pașii în viață, s'a stins sufletul bun de mamă a tuturor.

Cuvânt înainte

— Maria Edulescu și elevii ei eroi —

Lângă școala, căreia i-a închinat toată munca și căreia i-a slujit cu devotament rar, și-a dat obștescul sfârșit învățătoarea Maria Edulescu.

Toți, cei ce-au cunoscut-o într'un fel sau altul și i-au prețuit calitățile și meritele, s'au cutremurat de fulgerătorul ei sfârșit și și-au unit durerea lor cu durerea familiei îndoliate.

Lume multă depe plaiurile Mușcelului i-au adus, ca ultim dar, flori, cuvinte frumoase, sau măcar au însoțit-o la locul de veșnică odihnă, lângă părinții și rudele sale. Mulți însă, foarte mulți n'au putut din binecuvântate pricini să vină s'o acopere cu florile recunoștinței, sau să-i aducă ultimul lor salut, sau să strivească lângă sicriu o lacrimă, pentru cea care le dăduse aripi să sboare din cuibul satului spre alte zări ale țării, sau le deschisese ochii să privească spre culmi mai înalte. Dar acolo departe, unde se aflau, fiecare s'a recules pentru câteva cl pe și i-a închinat un gând pios ca un salut nevăzut.

Dealungul drumului, ce niciodată nu se'ntoarce, prietenii și toți cei ce-au lucrat alături de ea, ori sub îndrumarea ei, s'au întrecut să-i aducă, ca cel mai de pe urmă omagiu, laude pentru lupta ei cea bună de o viață întreagă. Glasuri tremurate de emoție sau înecate în durere au răsunat când tare și solemn, când duios și mișcător, fie arătând munca ei de apostol al școli românești, unită cu voința de fier și strădania fără preget pentru luminarea și ridicarea satului, ca și meritele ei de a fi dăruit țării atâtea generații de cetățeni luminați, — fie povestind răscolitoare și scumpe aduceri-aminte, ori crâmpeie și scene din proaspătul ei trecut.

Frunți plecate și cernite, umbrind ochi înlăcrămați sau învăluiți în triste'e, au ascultat depănându-se în firul vorbelor viața și faptele marei învățătoare.

A fost ultimul și marele — dar negrăit de durerosul — prilej,

când prin graiul câtorva au mărturisit şi au recunoscut toţi, dela mic până la mare, că cea care trecuse la cele veşnice, lua cu sine bogăţia de virtuţi şi însuşiri minunate, ce răsfrânsese în juru-i atâta strălucire şi frumuseţe, iar trupul rece închidea pentru totdeauna izvorul de forţă, de viaţă şi de avânt al satului şi al instituţiilor lui.

Fiindcă mai mult ca oricând şi mai mult ca orice, moartea fără veste a fost ocazie de largă şi totală preţuire a celei ce fusese Maria Edulescu. Ca totdeauna, moartea dă preţ şi valoare celui pe care îl răpeşte, dar mai ales oamenilor excepţionali. Numai lângă trupul rece şi nemişcat, Budiştenii şi împrejurimile şi-au dat seama ce-a însemnat ea pentru viaţa satelor, cât şi pentru cei ce s'au împărtăşit din neîntrecutele ei daruri de dăscăliţă. Numai după ce pământul a ascuns corpul ei fără viaţă, pierderea a fost simţită din ce în ce mai mult, a devenit mare şi ireparabilă.

Familia a pierdut pe stâlpul său, şcoala o flacără vie şi puternică, care a aprins atâtea lumini în sate şi a luminat tuturor celor din jur, Biserica pe înflăcărata sprijinitoare şi zeloasa credincioasă, Căminul Cultural pe călăuza şi forţa lui, satul întreg pe „**Doamna**" şi ajutătoarea lui.

Din minunata grădină a sufletului său, fiecare a cules florile căutate sau dorite. Cei întunecaţi au găsit lumină, cei nepricepuţi înţelepciune, cei greşiţi îndreptare, cei obidiţi mângâiere, cei îndureraţi alinare, cei nevoiaşi sprijin, cei fricoşi curaj, cei slabi tărie.

A risipit din belşugul sufletului său, pentru toţi cei însetaţi şi flămânzi: bine, adevăr, frumos, dreptate, bunătate. La ea au găsit un sfat înţelept, sau un cuvânt bun toţi cei ce le-au cerut.

Din dragostea ei ocrotitoare ca de mamă şi la căldura sufletului ei nobil s'au înfiripat năzuinţi şi doruri de mai bine în tinerele vlăstare ale satului, pe care le-a ajutat apoi moral cât şi material să-şi făurească alte rosturi şi meniri în viaţa satelor sau a ţării.

Maria Edulescu şi-a iubit şcoala, şi-a iubit Biserica, şi-a iubit satul, şi-a iubit ţara şi neamul. Şcolii i-a dăruit întreaga ei fiinţă. Prin şcoală a dăruit Bisericii creştini buni şi adevăraţi, satului oameni luminaţi şi pricepuţi, iar ţării cetăţeni conştienţi şi destoinici.

Buna învăţătoare a muncit şi s'a rugat, a luptat şi a crezut, s'a jertfit şi a nădăjduit. Şi nădejdea ei a fost mare, iar roadele muncii i-au întrecut nădejdea.

Şi deodată pe neaşteptate, această făclie rară se stinge, cufundându-se în bezna mormântului. In urma ei o dâră luminoasă arată cărări în suişuri întortochiate şi anevoioase, spre culmile gloriei o-

meneşti. Iar pentruca această dâră de lumină să fie păstrată neştirbită şi nepătată şi să lumineze dealungul anilor pe toţi cei ce vor căuta spre ea, sau se vor îndrepta după ea, ca să nu rătăcească, cât şi pentru a-şi arăta recunoştinţa mare ce-i datorează, Căminul Cultural „Marele Voevod Mihai" din comuna Budişteni a încercat să prindă şi să aştearnă această dâră, în rândurile mai durabile decât oamenii ale acestei cărţulii, adunând şi tipărind aci toate cuvântările rostite la moartea ei.

In rândurile ei, cei de azi şi de mâine vor găsi mângâiere şi îmbărbătare, curaj şi întărire, îndemn şi pildă, tărie şi credinţă, avânt şi încredere. Sorbind din izvorul nesecat al trecutului, urmaşii vor prinde puteri pentru viitor şi vor putea fi la înălţimea înaintaşilor.

* * *

Dar alături de chipul marei dăscăliţe, Căminul nostru a aşezat şi chipurile tinere ale unor ostaşi. Sunt cei aproape 30 de eroi ai satului nostru, toţi răpuşi în floarea vârstei. Este tributul de sânge al satuluî, plătit Neamului nostru românesc.

Ce ne-a făcut să-i aşezăm pe toţi laolaltă ? Este lesne de înţeles. Legătura strânsă dintre jertfa acestei învăţătoare pentru binele obştesc şi jertfa supremă pentru apărarea ţării şi a credinţei strămoşeşti, a acestor mucenici ai Neamului. Aproape toţi eroii din sat au fost elevii ei şi nu greşim dacă spunem că au fost şi ucenicii ei întru jertfă.

Ei sunt pârga roadelor muncii Doamnei Budiştenilor, de luminare şi educare a tineretului. Sunt jertfă din jertfa ei, sunt urmare şi depăşire a jertfei ei, sunt jertfă a jertfelor omeneşti.

Şi fiindcă, pe lângă acestea toate, o datorie sfântă ne porunceşte să ne amintim mereu de scumpii noştri eroi şi să le aducem prinos de recunoştinţă, nu se putea prilej mai fericit şi mai potrivit, ca, alături de învăţătoarea lor, să apară şi chipurile bunilor fii ai satului şi bravilor eroi ai ţării.

Aci se regăsesc din nou ucenicii cu învăţătorul lor, aşa cum se vor fi regăsit dincolo de cele trecătoare. Aci, recunoştinţa noastră întâlneşte şi cuprinde pe toţi, iar buchetul de virtuţi şi înfăptuiri al Doamnei este împodobit cu nestemate, dăruindu-l celor prezenţi şi lăsându-l moştenire urmaşilor, neveştejit şi nepieritor.

* * *

Şi acum, după ce am dat cuvenita lămurire tuturor celor doritori şi când credem că tot cel ce-a trecut cu ochii peste aceste rânduri şi-a dat seama de tot ceeace ne-a frământat cugetele şi ne-a

îndemnat să facem acest pas și să luăm această hotărîre, — chema-rea noastră se îndreaptă atât către colegii defunctei Maria Edulescu și foștii ei elevi, cât și către cei ce în vre-un fel oarecare, rude sau prieteni, au avut legături sau au lucrat împreună cu ea, ca și către toți oamenii cu suflet, către inimile mărinimoase, cari socotesc că prin gestul lor fac o faptă creștinească și cetățenească.

Cunoscând cu toții vremurile excepțional de grele prin care trecem și lipsurile în care ne sbatem, nu numai noi, ci întreaga omenire, îi rugăm să ne dea neprețuitul lor ajutor bănesc, pentru ajungerea scopului nostru. Să nu precupețească nimic, așa cum cea care a fost învățătoarea Maria Edulescu nu și-a precupețit nici munca, nici sănătatea, nici osteneala, nici energia.

Din puținul său, fiecare să ne sprijine cu cât se poate mai mult. Mai ales că ținta noastră nu se oprește aci. Dacă în aceste rânduri îi glorificăm viața și faptele sale și îi eternizăm amintirea, apoi vrem ca chipul ei, ca figura ei, așa cum au văzut-o toți școlarii în clasă, s'o turnăm pe o placă de marmoră — împreună cu elevii săi eroi—, imortalizându-o și în felul acesta.

Iată sarcina, poate prea grea, ce-o luăm asupră-ne. Iată de ce obolul fiecăruia va fi cu atât mai mult binevenit. Iată, prin urmare, cum această cărțulie, la început — înainte de a apare — fiind un scop, devine de acum înainte un mijloc, prin care încercăm și nădăjduim să câștigăm cald sprijin moral și puternic ajutor material, din partea tuturor celor către care se îndreaptă această chemare.

Cu aceste rânduri batem la ușa tuturor inimilor și cerem înțelegere și sprijin, căci cuvintele dumnezeescului Invățător ne sună mereu în urechi: „Caută și vei afla, bate și ți se va deschide, cere și ți se va da".

Iar de dincolo de morminte, din colțuri de țări îndepărtate, unde zac viteze trupuri sfârtecate, glasuri repetate ne urmăresc și ne îndeamnă zi de zi, să ne'mplinim sfânta datorie. Și cu ajutorul lui Dumnezeu și cu contribuția tuturor, cari gândesc și simt ca noi, ne străduim și credem că vom izbuti.

Mulțumim de acum, pe această cale, tuturor celor ce ne vor înțelege și ne vor da din tot sufletul și cu toată dragostea banul lor. Darul fiecăruia să fie bineprimit înaintea lui Dumnezeu și să li-l întoarcă însutit și înmiit. Iar gestul lor, îndemn și încredere pentru noi, curaj și pildă pentru alții.

Așa să ne ajute Dumnezeu și cu El înainte.

Pr. Nicolae I. Burcea.

re, — chema-
ria Edulescu
re, rude sau
, ca și către
olesc că prin

prin care tre-
aga omenire,
ajungerea
a care a fost
, nici sănă-

e mai mult.
este rânduri
, apoi vrem
rii în clasă,
i săi eroi—,

Iată de ce
rin urmare,
nd un scop,
nădăjduim
, din partea

erem înțele-
or ne sună
chide, cere

ârtate, unde
și ne în-
ajutorul lui
ca noi, ne

ce ne vor
banul lor.
li-l întoar-
entru noi,

rcea.

Moartea și îmmormântarea învățătoarei

Maria Edulescu

Sâmbătă noaptea spre Duminică, 10 Februarie 1946, la orele 2, după ce devreme luase parte la repetiția corului bisericesc cu învățătorii Aurel Popescu și Nicolae Pârjolea, dupăce apoi se în-

grijise de cele trebuitoare pentru sărbătorirea a 62 de ani de viață, pe care-i împlinea a doua zi, la sft. marele mucenic Haralambie, — când avea să fie sărbătorită de fruntași și întreg satul cu deosebită cinste, așa cum se luase hotărîrea de mai înainte, — după ce scrisese cu propria-i mână dragilor săi nepoți — studenți la București — și le pregătise să le trimită daruri pentru aniversarea de a doua zi, învățătoarea Maria Edulescu, în urma unei scurte crize de diabet, și-a dat obștescul sfârșit, fără suferință, fără chinuri, fără zbucium și luptă.

Știrea morții ei s'a prăvălit ca un fulger peste toate împrejurimile, zguduind familia, prietenii și multă lume din apropiere și din depărtare. Cei din depărtare și-au trimis familiei îndurerate, in telegrame sau scrisori, condoleanțele și mângâierea lor, iar cei de aproape au adus personal un cuvânt de alinare și îmbărbătare.

De peste tot și dela toți, aceleași unanime păreri de rău.

* * *

Marți 12 Februarie a. c. a avut loc îmmormântarea distinsei și neobositei învățătoare Maria Edulescu.

Dealungul drumului celui din urmă, dela școala Budișteni până la cimitirul bisericii „Cuvioasa Paraschiva" din comuna Ciulnița, s'au rostit 11 cuvântări de omagiere a celei duse și mângâiere a celor rămași.

Carul mortuar, tras de 4 boi și frumos împodobit, a pornit cu sicriul, în care zăcea trupul neînsuflețit al marei învățătoare, dela școala Budișteni, unde-și avusese și locuința. Aci, lângă școală, după un scurt serviciu, au vorbit: Părintele *Constantin Badea*, din partea satului și a Bisericii Budișteni, căreia îi dăduse neprețuit sprijin, mai ales ca președintă a „Comitetului de reparație"; Învățătorul *Alexandru Ciucă* dela Câmpu-Lung din partea Asociației Invățătorilor din Muscel; din partea școlii primare Budișteni, căreia îi slujise 25 de ani în credință și devotament, învățătorul *Nicolae Pârjolea*; iar d-l *Ilie Ioana*, ca fost elev și în numele foștilor ei elevi.

Dela școală, tristul cortegiu s'a îndreptat către Căminul Cultural „Marele Voevod Mihaiu" din Budișteni, unde defuncta depusese o bogată și rodnică activitate, pe care au amintit-o și lăudat-o în cuvinte frumoase învățătorii *Constantin Bustea* și *Aurel Popescu*, vorbind în numele Căminului Cultural.

De aci, a pornit spre biserica „Cuvioasa Paraschiva", pe șoseaua Budișteni-Ciulnița. La casa părintească a defunctei s'a făcut

o mică oprire cu obișnuitele rugăciuni creștinești. Apoi mai departe, pe șoseaua națională, până la școala primară Ciulnița. In fața școlii au vorbit învățătorii *Nicolae Moșoianu*, *Ștefan Braslă* și *Ion Mihalache*, fost ministru, ca prieteni, colegi și colaboratori.

După aceea s'a continuat drumul spre biserică. Aceasta fiind mică și neîncăpătoare pentru marea mulțime ce întovărășise carul mortuar, slujba îmmormântării a fost oficiată afară în aer liber, în fața bisericii, de un sobor de 10 preoți în odăjdii, în frunte cu P. C. Preot *Ec. N. Nicolescu*, protoiereul regiunii.

Rude, prieteni, numeroși cunoscuți și lume multă din toate satele Podgoriei a ascultat cu inima strânsă de durere jalnica prohodire a celei ce fusese învățătoarea Maria Edulescu. Copii, tineri și bătrâni, săraci și bogați, țărani și intelectuali, femei și bărbați au ținut să aducă ultimul lor salut iubitei învățătoare, luând parte la cernita ceremonie.

La sfârșitul slujbei, sicriul a fost ridicat și purtat pe umeri de învățători, până la mormânt. Inainte de a fi coborît în groapă și înainte ca pământul să înghită rămășițele pământești ale dispărutei, au mai rostit mișcătoare cuvântări Părintele *Protoereu N. Nicolescu*, din partea preoțimii satelor, și D-na *Maria Păunescu-Ulmu-Rodoș*, directoarea Școlii Normale de Fete „I. Oteteleșanu", dela Măgurele-Ilfov, în numele școlilor secundare.

Astfel s'a săvârșit pelerinajul și ceremonia înmormântării celei ce o viață întreagă muncise pentru școală și sat. Copiii școli'or primare din comună și ai Școlii de Gospodărie-Budișteni și toată nenumărata mulțime de popor, de toate vârstele și din toate straturile sociale, și-au luat ultimul și cel mai dureros rămas-bun dela cea care se trudise fără preget și fără răgaz pentru binele și luminarea lor.

In urma ei au răsărit și răsar lanuri mândre cu seceriș bogat de oameni luminați și cetățeni conștienți și destoinici. Iar din sfere albastre, de dincolo de spațiu și timp, un glas blajin coboară în ecouri repetate, ca o chemare de peste veacuri, revărsând mângâieri în inimile unei familii greu încercate și peste satele îndoliate: „*Bine slugă bună și credincioasă. Intră întru bucuria Domnului tău*". Este suprema sentință a nemitarnicului Judecător, este răsplata cea fără sfârșit.

N. I. B.

Cuvântarea d-luí Ion Mihalache
la moartea învățătoarei
Maria Edulescu

Indurerată familie,

Intristată adunare,

Aici, în fața școlii din Ciulnița, unde i s'a pus abecedarul în mână aceleia ce avea să devină învățătoarea de model a Podgoriei, ne luăm cel din urmă rămas bun dela colega noastră Maria Edulescu, care ne părăsește de veci.

Greu este să fii învățător bun.

Iar ca să strălucești printre colegii tăi — într'o regiune ca Podgoria — trebuie să fii înzestrat din naștere cu însușiri de dascăl, trebue să te cultivi însuți viața întreagă.

Județul Muscel se bucură de cinstea de a fi cel dintâiu județ pe țară — după cele minoritare — ca știutori de carte; iar în fruntea județului, stă această plasă Podgoria.

Vor fi desiguri și alte pricini. Dar printre cele dintâiu, trebue să fie norocul pe care l-a avut Podgoria să aibă în fiecare sat la rând un învățător dintre cei ce fac cinste corpului pe țara întreagă: Aici la Ciulnița, D-na și regretatul Ion Rodoș, mai apoi cel pierit în floarea vârstei Moșoianu. La Budișteni, Popescu și Ion Edulescu, la Glâmbocel, Petrescu, la Leordeni soții Diaconescu, la Goleștii-Badii Nicolae Cristescu și Dumitru Mihalache, la Topoloveni Marin Edulescu și M. Biolaru, la Țigănești Vălimăreanu, la Priboeni Rădulescu Codin și Const. Popescu, la Beleți Mateescu, la Negrești Marinescu, la Dobrești Pr. Dumitrăchescu și Al. Dobrescu, la Călinești Pr. Manole, la Gorgan Gherase, la Văleni Zărnescu, la Golești Pârvulescu și Dinu...

Și între toți — strălucind ca o stea— Maria Edulescu.

Iată de-acum trece în cercul înaintașilor ei.

Lasă în urmă lacrimi și jale:

In familia de surori și nepoți, pe care ea i-a crescut pe proprie cheltuială, cași cum ar fi fost copiii ei.

In școala ei din Budișteni și în satul unde a ajuns flacără în suflete și a răspândit lumină în minți și simțăminte înalte în inimi, 40 de ani în șir.

In satul ei de naştere, unde a văzut lumina ochilor, unde a copilărit, unde a învăţat, unde s'a legat cu consătenii ei.

In lumea învăţătorilor, care au avut-o în cinste şi stimă.

In lumea sătenilor, pe care i-a luminat şi prin conferinţe şi şezători, şi prin Căminul Cultural şi prin corurile pe care le conducea, fiind măiastră cântăreaţă în vremea ei.

Şi, femee fiind, dând pildă bărbaţilor de conştiinţă ţărănească, de curaj şi caracter, o viaţă întreagă a slujit aceleeaşi credinţe, în lupta de înălţare a satelor.

Intr'o societate, în care suflă aşa de des vânturile pământului şi în faţa cărora atâtea firi slabe dintre intelectuali se pleacă întocmai trestiei, Maria Edulescu a stat bărbăteşte, înfruntând furtunile şi încurajând pe cei slabi de îngeri.

Mai presus de toate, dăscăliţă.

Şcoala ei, plină de copii. Clasa ei, plină de viaţă. Răspunsurile şcolarilor, cântecele lor — plină desfătare.

Şcolarii ei — ieşiţi întâiu la toate examenele şi concursurile pentru şcolile secundare.

Ajunsese de pomină. *„Şi tu eşti dela D-na Edulescu?"*. Din sate îndepărtate, veneau şcolari vara la meditaţie, câteva săptămâni la D-na Edulescu. Măestria ei îi făcea să treacă cu succes examenele, oricât de slabi ar fi fost.

Bună la suflet. Nu poate fi bun dascăl, cine nu este bun la suflet.

Pe cei neştiutori i-a luminat.

Pe cei săraci i-a ajutat.

La şcoli înalte le-a trimis copiii buni.

Prin Căminul Cultural — fiind printre întemeietori — sfaturi înţelepte a dat, cuvinte calde a rostit, cântece şi coruri artistice a condus.

La Biserică credincioasă şi îndemnătoare.

Acum, când n'o mai avem, vedem virtuţile ei strălucind în golul lăsat.

Imaginea ei luminează în suflete.

Plângeţi-o şcolari — că mai mult decât mamă v'a fost.

Şi Dvs. consătenii ei din Ciulniţa şi Budişteni: mai mult decât soră v'a fost.

Şi voi, colegi, păstraţi-o în suflet, imagine mereu vie a dascălului model, dătătoare de îndemn, de inspiraţie, de curaj.

Dumnezeu s'o ierte.

O mare figură sătească

Am cunoscut pe Maria Edulescu în Aprilie 1944, când, siliți de a părăsi Capitala din cauza bombardamentelor, am găsit o frumoasă și generoasă ospitalitate la Școala de Gospodărie rurală și în familiile tuturor fruntașilor comunei Budișteni din județul Mușcel.

Nu vom putea uita niciodată calda și delicata atenție, cu care ne-au covârșit timp de șase luni minunatele inimi ale acestor mușceleni de rară noblețe românească, în frunte cu răposata Maria Edulescu; preotul, învățătorii, fruntașii satului și alți oameni de bine ne-au tratat pe noi și instituțiile ce evacuasem sau pe care le reprezentam, cu o bunătate și o dragoste care încununau oarecum buchetul de virtuți românești și dăscălești ale acestei animatoare fără de pereche în lumea satelor noastre.

Maria Edulescu n'a fost numai o învățătoare vestită, care a dat țării numeroase generații de cetățeni luminați, dintre care unii s'au ridicat până la cele mai prețuite situații sociale și până la cele mai înalte dregătorii în stat, dar ea era și urzitoarea și susținătoarea tuturor faptelor de lumină și de ridicare a nivelului sufletesc al comunei sale.

Imi amintesc cu emoție cum, dupăce ne instalasem la Budișteni și încercam să fac legătura duhovnicească cu satul, persoanele din localitate, pe care le cunoscusem în primele zile după sosire, m'au informat că în acest sat nimic nu se petrece, nimic nu se pune la cale și aproape nimic nu se întâmplă fără știrea, aprobarea sau hotărîrea Doamnei Edulescu, decana corpului didactic al comunei.

Când am aflat apoi de marile ei realizări în câmpul școlii, cu ecouri care depășeau demult granițele județului Mușcel, și când mi-am dat seama de prestigiul și aureola rară care înconjurau din toate părțile pe această neobosită femeie, m'am convins că Maria Edulescu își făcuse din muncă, din bunătate și din înțelepciune un crez sfânt, pe care stăruința ei eroică îl transformase într'o legendă adevărată

Ilustra învățătoare era cu adevărat oracolul comunei. Dela copiii de școală și până la bătrânii și bătrânele satului, dela vătășelul primăriei și până la cele mai sus puse autorități comunale sau personalități culturale, toți și toate știau că înainte de a plănui

sau de a face
sfatul învățătoa
bucuros la ac
Maria Ed
său pedagogic
lui primar, ci
meze o adev
așa de relief
în 1944 u'm
titrați unive
să se încolo
manifestăril
maestră ne
tărilor cult
Alătu
nului Cult
cu atâta s
Prog
citat ca e
Invă
și înfăptu
Pat
plară de
de adev
prin ero
monstra
toarei
P
nunați
nac, te
ferici
cea b
moar
ilustr
tru a
avut

sau de a face ceva, este bine să asculte cuvântul, îndemnul sau sfatul învățătoarei lor dragi. Și nimeni nu se sustrăgea de a merge bucuros la această Pitie a Budiștenilor.

Maria Edulescu își vrăjea elevii prin cunoștințele și prin tactul său pedagogic. Ea nu se mărginea la lucrurile elementare ale cursului primar, ci, printr'o continuă râvnă de cultură, reușise să-și formeze o adevărată personalitate în câmpul școlii, o personalitate așa de reliefată și de originală, încât foștii ei elevi sau eleve, care în 1944 urmau cursurile școlilor secundare, erau studenți sau erau titrați universitari, nu se sfiau să-i ceară sfatul ori aprecierea, sau să se încoloneze din nou sub bagheta vrăjită a conducerii ei, în manifestările spirituale pentru ridicarea satului. Căci ea era o maestră neîntrecută în organizarea serbărilor școlare și a manifestărilor culturale în genere.

Alături de părintele Constantin Badea, ea era sufletul Căminului Cultural „Marele Voevod Mihaiu", care a lucrat și lucrează cu atâta spor pentru ajutorarea și luminarea sătenilor.

Programul de muncă și realizări al acestui Cămin poate fi citat ca exemplu pe țară.

Invățătoarea Edulescu nu era numai o minunată animatoare și înfăptuitoare pentru binele celor mulți; ea era și o mare patrioată.

Patriotismul ei luminat era susținut de o impunătoare și exemplară demnitate românească. Acest patriotism era așa de cald și de adevărat, încât el a trecut intact în sufletele elevilor săi, cari prin eroismul lor de arme, arătat pe câmpurile de luptă, au demonstrat nu numai bravura lor personală, ci și pe aceea a învățătoarei lor dragi.

Printre atâția eroi, elevi ai *Mariei Edulescu*, strălucesc, încununați cu lumină, *doctorul Petre Bubu*, locotenentul *Gheorghe Mănac*, teologul *Nicolae Puiu Badea*, fiul preotului din sat și atâția alții.

Acolo sus, în împărăția drepților, Maria Edulescu are nespusa fericire de a fi înconjurată de numeroșii săi elevi eroi, cari lupta cea bună au luptat și patria cu cinste au apărat. In suferințele și moartea lor eroică, educația onoarei și a patriotismului, dată de ilustra dispărută, a avut un rol hotărîtor.

Iată dece Maria Edulescu rămâne un model incomparabil pentru apostolii satelor noastre și o figură neștearsă pentru cei ce-au avut norocul s'o cunoască.

Pr. Ioan Gh. Coman
Prof. universitar

Cuvântarea

Doamnei Maria Rodoș Păunescu-Ulmu

Directoarea Școalei Normale de învățătoare

„Ion Oteteleșanu" — Măgurele-Ilfov

Intristată adunare,

Am venit aici departe, în tovărășia sorei mele, numai ca să plângem alături de scumpele ei surori și de D-voastră toți pe aceea care a fost sufletul și animatoarea generației sale în această regiune, învățătoarea *Maria Edulescu*, plecată prea de vreme dintre noi; am venit să-i aducem sărutarea din urmă a nașei și mamei sale sufletești, pe care vârsta o ține departe trupește de aceste locuri, unde și-a lăsat cea mai bună parte a sufletului.

Nu era în gândul meu să vorbesc alături de corpul neînsuflețit al aceleia al cărei chip iubit îmi apare din cele mai îndepărtate amintiri ale copilăriei — nedespărțit de chipurile scumpe și venerate ale părinților mei, primii învățători ai acestui sat, Ion și Elena Rodoș. Voiam numai să o petrecem pe drumul fără întoarcere, să-i spunem în taină, când ne vom lua veșnicul rămas bun, aci pe pământ, că ea a rămas pentru noi toți aceiaș mult iubită Finică Maria Edulescu, care ne-a legănat pe genunchii ei în fericita noastră copilărie și ne-a luminat atâtea frumoase și lungi zile de vară, atâtea seri de iarnă la gura sobei, cu gluma nevinovată, cu râsul sănătos și cu voia bună isvorîte nesecat din spiritul ei plin de duh românesc și din căldura unei inimi adânc simțitoare și atoate înțelegătoare. Voiam să-i spun că n'am uitat dulcea ei mijlocire între sburdălnciile unei copilării cuminți și blânda severitate a unor părinți și învățători ideali, care se fereau însă să-și desvăluiască de-a dreptul toată bunătatea inimii, lăsându-i ei, eleva cea mai iubită, fiica sufletească, fina și urmașa înaltei lor concepții despre menirea învățătorului, rolul acesta de mediatoare între serioasele preocupări și idealuri, ale vârstei mature, și fireasca și curata veselie a copilăriei.

Dacă — învingându-mi durerea — am luat acum cuvântul, nu a fost ca să evoc toate acestea, pe care le-am trăit alături de mulți din D-voastră de aici și mai ales de scumpele ei surori: Marina,

Zoica, Rădița; sunt sentimente prea adânc săpate în suflet, pe care cu greu le smulgi din el pentru a le îmbrăca în cuvinte...

Ascultând însă pe cei ce atât de simțit, de drept și de frumos au vorbit mai înainte, fie în numele marei generații de învățători mușceleni, mândria acestui neam, fie în numele generațiilor mai tinere — care au primit „lumină din lumină" pentru a o transmite mai departe, am simțit că din concertul de bine-meritate laude al aceleia care a fost colega și învățătoarea Maria Edulescu, lipseau totuși unele voci: aceea a școalei secundare și aceea a femeilor intelectuale din regiune, care pierd în ea pe una din cele mai de seamă reprezentante ale lor.

Eu reprezint aici și una și alta: profesoară și conducătoare a unei școli în care atâtea din copilele D-vs. își primesc lumina, fiică a acestei plăși Podgoria Mușcelului, prin naștere și educație, prin legăturile sufletului, mai puternice adesea ori decât ale sângelui, aș vrea să pot arăta tot ce a însemnat învățătoarea Maria Edulescu pentru școala secundară și pentru femeile din regiune.

Se vor fi întrebat mulți, am auzit și eu aceasta, pe când nu aveam elevе de aici: „Prin ce minune, prin ce taină, elevii și elevele pregătiți de D-na Maria Edulescu și de sora ei, reușesc totdeauna la examenele de admitere la toate școlile secundare unde se prezintă, și încă reușesc printre primii?"

Desigur, toți de aici ne putem da seama că răspunsul la această întrebare e limpede ca lumina zilei și că taina acestei reușite o poate deslega oricine respectă adevărul: Școala din Budișteni, școala Doamnei Maria Edulescu dă absolvenți perfect pregătiți.

In acest moment solemn și dureros, în care evocăm tot ce a fost și ce a însemnat scumpa noastră dispărută — vă mărturisesc totuși că — deși rațional înțelegeam ce rezultate strălucite poate da o muncă atât de rară, sufletește nu mă puteam apăra de puternica impresie de uimire, admirație și satisfacție, pe care mi-o producea an de an faptul că, în fruntea seriilor la examenele de admitere dela școala noastră, se înscriau întotdeauna micile candidate care trecuseră, fie ca eleve, fie numai pentru pregătire, prin mâinele vrăjite ale Doamnei Edulescu. Oricât de mult m'am străduit să țin deasupra oricăror sentimente sau considerente cumpăna dreptății, fără a influența cu nimic pe colegele din comisie, nu-mi puteam opri sufletul de a resimți bucuria și mândria îndreptățită, când, la deschiderea tezelor, constatam în fiecare an, nedesmințit, că lucrările cele mai bune, care aveau pe deasupra și meritul de a fi cele mai frumos

prezentate, mai ordonate și mai îngrijite, erau ale elevelor sale. C
de mult ajută această muncă devotată și pricepută a învățătorul
munca dascălului secundar, în primii ani ai acestui ciclu, sunt
măsură să-mi dau bine seama. Aș putea spune că, în primele do
clase mai ales, elevii de curs secundar arată mai mult valoare
îndrumării primite în clasele primare, decât pe aceea a școalei c
o urmează. De lipsurile învățăturii primite în cursul primar ei
resimt dealtfel în tot ciclul inferior, iar buna pregătire, primit
dela învățător, împlinește, de multe ori, lipsurile de care natura n
scutește pe toată lumea.

Elevii Doamnei Edulescu — ca toți copiii din lume — sunt înzes
trați dela natură în chip diferit, desigur, și aceasta se evidențiază
mai târziu, dar toți, fără excepție, au ieșit din mâinile ei cu o pre
gătire desăvârșită, fără nici o scăpare din vedere, astfel că la exa
menele acestea, care — pe drept spus — erau mai mult ale învăță
torului decât ale elevului, arătând mai mult calitatea pregătirii decât
înzestrarea firească pentru studii a copilului — elevii prezentați de
această strălucită și devotată învățătoare nu puteau da greș niciodată.

Cum în regiunea noastră, natura este în general darnică cu omul,
cum tradiția culturală a acestei regiuni — așa cum ni s'a spus —
stă în fruntea tuturor celorlalte din Țară, nu este de mirare deci
că elevii strălucitilor învățători care au fost și mai sunt pe aici au
dat și dau rezultate atât de frumoase, nu este de mirare că elevii
Doamnei Maria Edulescu mergeau la orice școală la o reușită sigură.

Dacă din toate părțile Țării ne-ar veni copii tot atât de bine
pregătiți și educați, școala secundară ar da la rândul ei rezultate
mai bune, fiindcă învățământul primar este piatra de temelie a în-
tregii vieți culturale a Țării și nu se poate clădi nimic trainic pe
baze șubrede.

In fața unor învățători de talia marilor înaintași care au cin-
stit și ridicat această regiune, în fața unor învățători care — ca regre-
tata noastră Maria Edulescu — au păstrat până în clipa morții —
același elan, același curat idealism, aceeași desinteresare și același
devotament, puse în slujba luminării poporului, școala secundară
se închină cu pietate.

Am marea satisfacție de a-i fi arătat minunatei învățătoare și
educatoare, pe care toți o plângem azi, toată aleasa și bine meritata
prețuire, neinfluențată de dragostea caldă ce-i purtăm, ci cuvenită
numai excepționalelor sale merite.

Cum rolul educatoarei se întregește firesc cu acela al femeiei, mai

ţin să adaog câteva
Edulescu, pe care
isvorul firesc al ins

Imprejurările
să se bucure de c
procă, de soțul ei
unei inimi de fem

Ce durere va
simțitoare inimă d
reții! A plâns, a
față, a văzut că,
moasă și vrednică
jur și a văzut: șc
mare dela o inim
cei maturi, frățea
familie, părinții ș
iubit ca pe propr
mamă. Și a porn
sentimentelor bu
nia, lumea satel

A putut astf
nou să țâșnească
ei voioasă, glum

A fost o le
voioșie și de op
care a știut să-

A fost sen
jur decât pe si
uitat total pe s
în imprejurările
gul celor pentr

Nici una
zâmbetul care
aproape de la

Binecuvân
zeu să-ți facă

ţin să adaog câteva cuvinte despre calităţile sufleteşti ale Mariei Edulescu, pe care nu toţi totdeauna le-au înţeles, dar care au fost isvorul firesc al însuşirilor sale de educătoare.

Imprejurările vieţii i-au fost protivnice, soarta n'a voit ca ea să se bucure de căminul ei, întemeiat pe o dragoste curată şi reciprocă, de soţul ei, de copilul ei. Aceste bunuri, cele mai scumpe unei inimi de femee, i-au fost răpite prea devreme.

Ce durere va fi închis în ea, în tăcere, această caldă, bună şi simţitoare inimă de femee, cu vieaţa pustiită încă din floarea tineretii! A plâns, a suferit, dar nu s'a lăsat învinsă. A privit vieaţa în faţă, a văzut că, deşi uneori răneşte atât de adânc, ea poate fi frumoasă şi vrednică de trăit dacă ştii cum s'o primeşti. S'a uitat în jur şi a văzut: şcoala cu copiii altora, care aşteptau lumină şi îndrumare dela o inimă caldă de mamă, a văzut prietenia, părintească la cei maturi, frăţească la cei din generaţia ei, a văzut că îi rămâne o familie, părinţii şi mai ales surorile ei bune şi cuminţi, pe care le-a iubit ca pe propriii ei copii şi care la rândul lor au iubit-o ca pe o mamă. Şi a pornit cu curaj, cu inimă caldă, să-şi reverse prisosul sentimentelor bune asupra tuturor acestora: familia, şcoala, prietenia, lumea satelor din regiunea natală.

A putut astfel să-şi păstreze sănătatea sufletească şi să facă din nou să ţâşnească din spiritul ei plin de duh românesc şi din firea ei voioasă, gluma sănătoasă, alături de fapta bună.

A fost o lecţie de înaltă ţinută morală această revărsare de voioşie şi de optimism sănătos şi înviorător, pornind dela aceea care a ştiut să-şi ascundă lacrima sub zâmbet.

A fost semnul că Maria Edulescu a iubit mai mult pe cei din jur decât pe sine, că muncind pentru binele şi ridicarea lor, ea s'a uitat total pe sine. Şi câte nu s'ar putea realiza mai bine, dacă, în împrejurările cele mai protivnice, fiecare s'ar uita pe sine de dragul celor pentru care munceşte şi trăeşte.

Nici una dintre noi nu-ţi vom uita, scumpă Doamnă Edulescu, zâmbetul care era atât de luminos şi de voios şi totuşi atât de aproape de lacrima înduioşării!

Binecuvântată şi veşnică să-ţi fie memoria, iar bunul Dumnezeu să-ţi facă parte de odihna aleşilor Lui!

Maria Edulescu

In satul Budișteni jud. Mușcel, s'a stins din viață Maria Edulescu, învățătoare, în vârstă de 62 ani, după ce a slujit școlii peste 35 de ani. Informația rece, simplă, s'ar opri aci.

Și totuși...

Maria Edulescu n'a fost numai una dintre acele zeci de mii de ființe care au pus și pun în mâna copiilor condeiul și le deschide mintea ca să înțeleagă viața și să prindă câte ceva din tainele firii. N'a fost nici numai una care, ca atâția alții, își face datoria, pe care o prescrie legea și programul. Dincolo de aceste obligații, Maria Edulescu și-a împlinit cu prisosință datoria, pe care i-o arăta mintea și inima ei.

Județul Mușcel este întâiul între județele românești în ce privește știutorii de carte — și în județul Mușcel, Podgoria, regiunea de sud-est, care s'a bucurat de dascăli ale căror nume s'au impus în rândurile învățătorimii, este în frunte.

In acest mediu și printre acele personalități — Rodoș, Diaconescu, Nicolae Cristescu cu generația următoare: I. Mihalache, D. Mihalache, Ciucă, Vijelie și atâția alții — s'a afirmat Maria Edulescu. Persoana ei nu s'a ridicat pe prestigiul funcțiunii pe care o îndeplinea, ci a dat din prestigiul ei strălucire postului pe care îl slujea.

Pentru toată lumea care o cunoștea, dincolo mult de marginile satului, devenise „*Doamna*". I se aduceau copii din sate depărtate să le întărească învățătura măcar sub forma unor „meditații", fapta, copiii buni ce treceau prin școala ei, să-și facă, prin învățătură, alte rosturi în viață decât cele pe care le oferea satul. Și ce mulțumire sufletească avea când, toamna, la rezultatul examenelor

de intrare în
se clasau ap
lescu nu se
stimula și-i
le dădea spi

Și satu

Crește
fesori, docto
sub influen

In dan
și atâția di
în urma co
de 5 kilom

Iar fo
Budișteni-M
Mușcelului
prezenți sa
gene o lac

de intrare în şcolile secundare, primea ştirea că elevii şi elevele ei se clasau aproape totdeauna în fruntea celor admişi. Maria Edulescu nu se mulţumea numai cu atât: îi urmărea mai departe, îi stimula şi-i ajuta, îi lăuda şi-i dojenea, le organiza viaţa vacanţelor, le dădea spirit de echipă şi ce frumoase şezători ştia să organizeze...

Şi satul cât a câştigat prin activitatea ei...

Creşteau copiii, deveneau oameni cu rosturi — învăţători, profesori, doctori, militari, avocaţi, etc. Rămâneau însă, mai departe, sub influenţa prestigiului „Doamnei".

In dangăt prelung de clopot, două sate, lume din împrejurimi şi atâţia din foştii ei elevi, au dus-o la locul de odihnă, mergând în urma coşciugului, cu capul descoperit în ultimă închinare, cale de 5 kilometri.

Iar foştii elevi ai şcoalelor primare din Glâmbocel, Ciulniţa şi Budişteni-Muşcel, care anunţaseră că „s'a stins acolo în sătucul Muşcelului lumina, care ne-a călăuzit viaţa, ca cea mai bună mamă", prezenţi sau absenţi, cu gândul la cea care s'a dus, striveau între gene o lacrimă.

Nestor Badea
Director general Casa Rurală
Bucureşti

Cuvântarea

P. C. Protopop N. Nicolescu
Leordeni-Muşcel

Intristată adunare,

Iau cuvântul la această înmormântare, fiindcă socotesc că nu am dreptul să tac. Dacă ar fi posibil acum, m'aşi sui pe vârful munţilor să strig din toate puterile, să răsune văile şi dealurile: Veniţi! Veniţi! Să audă ţara întreagă, să se adune toţi fiii neamului, să se ia de mână şi să îngenunche cu fruntea în ţărână lângă sicriul unui simbol.

Şi eu am cunoscut-o pe doamna Edulescu şi-i ştiu, pe cât a fost cu putinţă, viaţa şi frământările, visul şi bucuriile, îngenunchierile şi lacrimile, care fatal sunt legate de mâna de ţărână.

Spun părinţii noştri ce mândru exemplar femenin a fost răposata în tinereţe. Viaţa ne schimbă pe toţi. Sub loviturile de ciocan, pe care boala şi vârsta şi suferinţele le dau, cu greu poţi ghici gingăşia şi frăgezimea tinereţii, seninul jucăuş al ochilor, farmecul privirii inteligente şi deschise, jocul luminelor feţii, fermitatea ţinutei, eleganţa şi aristocraţia unui exemplar de elită, despre care cu atâta admiraţie vorbesc bătrânii.

Nu despre aceasta vreau eu însă să vorbesc.

Când Sfântul Apostol Filip a descoperit pe Domnul, s'a dus la ai săi şi cu bucurie mare şi cuprins de admiraţie a spus: „Am găsit... pe Iisus... din Nazaret". (Ioan I v. 45-46). Şi când unul dintre scepticii vremii lui l-a întrebat: „din Nazaret poate fi ceva bun?" el a răspuns scurt şi răspicat: „Vino şi vezi"!

Tot astfel zic şi eu aici: Veniţi şi vedeţi, Fraţilor! Priviţi cu atenţie şi întipăriţi-vă în minte trăsăturile acestui chip! Exemplare din acestea nu sunt multe într'o ţară şi nu se nasc în toate zilele, dar, spre cinstea neamului nostru, sunt totuşi.

Şi acum, cutremurat în faţa acestui coşciug şi cu sufletul răvăşit de durere, daţi-mi voe să vă pun câteva întrebări fără legătură între ele şi fără ordine, la care, vai! nu se poate da răspuns, dar ele clocotesc în sufletul meu şi ca şuvoiul de munte, care nu poate fi zăgăzuit, se cer exprimate:

Unde mergi, doamna noastră, mama intelectuală a văilor şi stăpâna sufletelor noastre? Ai plecat dintre noi furiş, discret, ca să nu faci sgomot împrejurul plecării tale? Ai vrut să fii modestă şi'n ceasul suprem al despărţirii, sau ai vrut să nu-ţi turburi copiii, numeroşii tăi copii sulleteşti? N'ai putut să suferi lacrimile, geamătul şi suspinul lor de orfani? Dar a auzit satul, doamnă, au prins de veste copiii, a furat vântul vestea, a dus-o pe nori şi patru judeţe împrejur îmbracă astăzi zăbranic de doliu.

Unde-ţi sunt podoabele, mama Grahilor? Ai luat de bune învăţăturile pe care le-ai primit pe băncile şcoalei normale? Ai crezut în „misiun a" şi „apostolatul" învăţătorului şi în toate teoriile din cărţi şi dela catedră? Dar ai fost femee, doamnă. Cum ai putut să le sacrifici toate pentru şcoală? Lumea se duce la şcoală ca să-i facă un rost să trăiască. Nu trăieşte pentru şcoală. Din care lume ai scoborît, doamnă? Din care carte te-ai întruchipat? Nu eşti de a noastră. Nu te recunoaştem. Poate deaceea ai plecat dintre noi atât de pe furiş.

A pierit doamna Edulescu, fraţilor! Dacă vreunul dintre dealurile care mărginesc Budiştenii s'ar fi dărâmat în chip năprasnic Sâmbătă noaptea, poate n'ar fi fost atâta sguduire şi înfiorare în suflete câtă este acum.

A plecat doamna Edulescu şi acum la coşciugul ei, dacă vreţi, hai să facem o socoteală: A făcut bine, ori a făcut rău, doamna Maria Edulescu, că a lucrat aşa cum a lucrat? E bine să crezi în idealurile pe care le învaţă şcoala şi Biserica, ori nu e bine? E bine să te lipeşti numai de lumea aceasta, să crezi în ea, să lucrezi pentru ea şi numai pentru ea? Sau e bine, ca în afară de lucrurile strict necesare vieţii, toată inima, tot sufletul, toată nădejdea, idealul întreg al vieţii tale să-l fixezi în sferele înalte ale împărăţiei spiritului?

Cine este acela care, privind simbolul din fața noastră, noscându-i viața, știind ceeace a realizat, văzând câtă lumină răspândit împrejurul ei, simțind câtă dragoste a întovărășit-o viață, constatând cu cât respect, cu câtă jale, cu câtă părere rău este însoțită la mormânt, mai are nevoie de altă documen pentru a se pronunța?

Doamnelor și domnilor învățători,

Slavă școlii care vă creiază, cinste corpului din care fac parte, mărire profesorilor care v'au pus cartea în mână, dacă rândurile dumneavoastră pot ieși acemenea exemplare.

Privesc la munca învățătorească de multă vreme și cu foar multă atenție, pentrucă și dumneavoastră, slujitorii modești ai școal ca și slujitorii Sfântului Altar, trudiți din greu în slujba neamu și a lui Dumnezeu.

Armată tăcută, armată muncitoare, armată umilă! Te sting arzând ca o făclie, pe scaunul tare al catedrei, sau pe lespedea rece a Bisericii.

Preoțimea, prin glasul meu, aduce acum prinos de recunoștință și-și pleacă fruntea smerită la coșciugul care închide unul din simboalele muncii învățătorești.

Mai buni, mai hotărîți, mai uniți, mai aprinși sufletește se cuvine să plecăm de aici.

Inainte, în marș trudnic, să pornim cot la cot, să cucerim pentru năcăjiții noștri săteni zările albastre ale idealurilor.

Preotul să simtă alături brațul prietenesc al învățătorului și învățătorul pe al preotului.

Mărită doamnă Edulescu, mergi acum acolo sus, în fața lui Dumnezeu, să dai seamă de cele ce ai săvârșit cu voie și fără de voie, de cele știute și de cele neștiute, de cele cu mintea și de cele cu gândul.

Nu știu ce vei răspunde. Ne rugăm lui Dumnezeu să-ți fie răspunsul plăcut și bine primit de El.

Dar bănuim, că atunci când Dreptul Judecător te va întreba „Tu ce-ai făcut în lume"?, vei putea răspunde senin și lămurit: „Doamne, eu am muncit rugându-mă și m'am rugat muncind".

AMIN.

Cuvântarea

D-lui Inv. Alexandru Clucă

— Leordeni — Muşcel —

Intristată adunare,

Imi revine dureroasa sarcină de a reprezenta învăţătorimea muş=celeană la trista ceremonie a înmormântării aceleea ce a fost învăţătoarea Maria Edulescu.

Voiu căuta ca în scurte cuvinte să trec prin ochii Dvs. portretul sufletesc al defunctei.

Fiică a unei familii de ţăran, Albescu, muncitori, s'a distins la în=văţătură, fiind premiantă în tot cursul şcolar. Intră în învăţământ, cu un prestigiu recunoscut.

Se căsătoreşte cu Ion Edulescu, coleg de învăţământ şi amândoi iau posturi la Glâmbocel. Incep să construiască în învăţământ cu metode noi. Se fac cunoscuţi şi apreciaţi dela primele întâlniri în conferinţele anuale învăţătoreşti.

Rămasă văduvă prea de timpuriu, Maria Edulescu şi=a făcut din şcoală, casă ; iar din casă, şcoală. In şcoală devine mama şcolarilor şi în sat Doamna sătencelor. Din căldura sufletului ei, ca o mamă fericită, revarsă din belşug tuturor şcolarilor : dragoste deopotrivă, cunoştinţe multiple şi îndemnuri părinteşti neprecupeţite. Ii ceartă părinteşte, dar îi şi strânge la sân ca pe fiii ei.

Din Glâmbocel, unde şi=a petrecut cei mai dureroşi ani familiari, dar şi cei mai rodnici ani dăscăleşti, trece la Budişteni. Elevii şi elevele au urmat=o. Mulţi ani în urmă copiii satului Glâmbocel au venit să=i frecventeze şcoala.

Maria Edulescu începea şcoala, având ca îndreptar răsăritul şi apu=sul soarelui.

Nu are oră de începere, nici de încetare. Nu are vacanţă, nici sărbătoare. Elevii nu o părăsesc nicio clipă. Roesc ca nişte albine şi o întovărăşesc în cele mai reuşite realizări teatrale. Adeseaori obiceiurile rele locale sunt puse în scenă spre a putea vindeca rănile sociale. Ori unde se găsesc trimişi în funcţiuni înalte, elevii ii păstrează fotografia alături de a mamei lor. E necesar să relatez gestul unui elev al defunctei, şi el dispărut ca un erou pe front în serviciul datoriei împlinite.

Doctorul Bubu, unul dintre cele mai sclipitoare creaţiuni sufleteşti ale D-nei, a invitat la cetirea tezei de doctorat, alături de părinţi, şi pe învăţătoarea sa. Fiind felicitat de întreg corpul profesoral pentru eleva sa, tânărul doctor coboară de pe catedră şi, cu ochii în lacrimi, merge către Doamna şi apoi la mama sa, cărora le sărută mâinile. Prezentate juriului de examinare, aceştia le felicită călduros pentru meritele fiecăreia.

E un gest, din care se poate vedea cine a fost Maria Edulescu.

Rob al datoriei în şcoală, iar în afară sora tuturor sătencelor pe care le îndrumează şi le ajută în a deveni vrednice mame, ori bune soţii.

O perlă a învăţătorimei muşcelene şi poate a ţării întregi.

Nu a pregetat o clipă de a contribui cu sfatul şi cu munca la tot ceeace D-sa considera că e spre folosul poporului.

In societatea culturală „Infrăţirea“ defuncta a ocupat locul de Vicepreşedinte.

A fost sufletul creator şi constructiv. Prin munca sa neobosită a împins societatea spre realizări, care i-au asigurat frumoase laude.

Tuturor membrilor le impune respect, încordare şi muncă.

De o modestie rară, are ca far călăuzitor cuvintele evanghelice: „Voeşte şi vei putea“, „Voeşte şi vei fi“.

Pensionată din învăţământ, a trăit restul vieţii tot în şcoală.

Aci îşi găsea recreaţia, ori reconfortarea.

Dispare azi dintre noi o elită dăscălească. Maria Edulescu a muncit metodic şi cu succes, fericind treizeci şi cinci de generaţii.

Invăţătorii Judeţului Muşcel, Inspectoratul Şcolar, Sindicatul Invăţătorilor, Pensionarii corpului didactic muşcelean, prin mine aduc azi un pios salut de veneraţie aceleea ce patruzeci de ani a trăit în serviciul culturii poporului şi în săvărşirea binelui obştesc.

Titlul de învăţătoare de onoare i s'a cuvenit cu prisosinţă.

Amintirea ei să fie pentru învăţătorime un judecător în îndeplinirea datoriei, iar pentru elevii ei o revărsare de lacrimi duioase sincere din inimă.

Familia îndurerată să fie sigură că toţi cei ce au cunoscut-o pe Maria Edulescu, suntem alături de D-lor, împărtăşind la fel durerea ce provoacă moartea Doamnei.

Plângem plecarea dintre noi, dar îi făgăduim că-i vom păstra veşnic amintirea faptelor sale.

Dumnezeu s'o aşeze în rândurile eroilor ce şi-au sacrificat viaţa pentru a ferici pe a altora.

Dumnezeu s'o ierte. !

Cuvântarea

P. C. Preot Constantin Badea

Budişteni — Muşcel

Intristată adunare,

Mare este durerea să stai lângă trupul încremenit şi rece al aceleia ce a fost pentru familie o adevărată mamă, pentru copiii satului un neîntrecut părinte, iar pentru obşte un îndrumător şi un sfătuitor priceput.

Dar oricât de mare ar fi durerea, să nu ne lăsăm biruiţi de desnădejde. Ci, înălţându-ne peste jalea clipei de faţă, să căutăm în viaţa şi faptele răposatei în Domnul, mângâiere şi alinare pentru prezent, îndemn şi încurajare pentru viitor.

Născută în comuna Ciulniţa din părinţi sărmani, dar gospodari, după absolvirea cursului primar, trece mai departe la „Azilul Elena Doamna", prin stăruinţa învăţătorului ei, regretatul Rodoş, deoarece se distinsese ca un element de valoare.

Terminând Şcoala Normală, se căsătoreşte cu învăţătorul I. Edulescu, cu care nu trăieşte decât un an. In 1920 se stabileşte în comuna noastră Budişteni, unde cu sora şi cumnatul său, învăţătorul Alexandrescu, lucrează mai întâiu în şcoală, cu râvnă mereu susţinută, făcând din ea o adevărată pepinieră, din care tinerele vlăstare ale satului pornesc cu nădejde şi încredere spre şcolile secundare, ducând faima muncii dascălilor lor.

Şi cât de grea este menirea învăţătorului şi cât de migăloasă şi obositoare munca lui. El învaţă să vorbească copiii, ce abia articulează cuvintele; el plivеşte şi stârpeşte buruienile tuturor viţiilor şi apucăturilor rele ale copilului; el seamănă sămânţa cea bună a purtărilor frumoase, a învăţăturilor folositoare şi a faptelor creştineşti; el modelează suflete fragede; el aprinde primele luminiţe în sufletele plăpânzilor copii.

Numai cine-şi pune sufletul său pentru învăţăceii săi, poate să răspundă chemării şi să fie un adevărat învăţător.

Şi Maria Edulescu a răspuns cu vrednicie, a răspuns cu prisosinţă acestei chemări, încât munca ei se face cunoscută şi apreciată până prin satele cele mai îndepărtate. Căci în timpul vacanţelor mari, fără întrerupere, organizează şi conduce cursuri pentru pregătirea candidaţilor la examenele de admitere în şcolile secundare.

Dar plecarea din sat spre alte şcoli, fie secundare, fie superioare,

nu însemnează ruperea legăturilor cu foştii ei elevi. Dimpotrivă, îi urmăreşte pas cu pas, în orice împrejurare, în orice timp, la şcoală sau în sat, pentru a vedea dacă ceeace a sădit ea, s'a prins şi a dat rod, pentru a se convinge cât au progresat.

Pe cei săraci îi ajuta chiar şi cu bani. Pe cei ce greşeau sau nu se păstrau la înălţimea situaţiei lor de şcolari, îi mustra, îi îndruma şi îi sfătuia. Iar vara, casa Doamnei devenea neîncăpătoare pentru toţi aceşti copii sufleteşti ai ei, care se adunau să activeze, sub conducerea sa, în manifestări artistice-culturale.

Ca să vă puteţi însă da şi mai bine seama ce suflete a clădit şi cum preţuiau elevii pe Doamna lor, ascultaţi câteva rânduri din scrisoarea unui fost al său elev, medic erou, Lt. Petre Bubu :

„Sufletul mi-e frământat de cum vom putea înapoia, măcar a mia parte, din ceeace ea, cu dărnicie, suflet şi bani, a risipit fără preget, pentru noi cei mulţi.

Mintea mea nu numai că nu găseşte un al doilea exemplar asemănător în ţara asta, dar nici măcar nu poate imagina ceva mai perfect. Este drept că a avut aproape permanent acea nobilă satisfacţie de a se simţi oriunde — prin elevii ei — schimbată de admiraţia oamenilor deosebiţi, dar acest lucru nu reprezenta altceva decât roadele muncii ei, ale sfintei ei munci.

„Dacă chiar şi mai târziu, mulţi dintre foştii ei elevi au reuşit să-i ofere bucurii şi orgoliu chiar, aceasta se datoreşte acelei părţi din suflet plămădită prin dragostea-i necurmată.

„Ce reprezintă pentru noi? Este lumina care n'a încetat o clipă să ne arate drumurile pe care trebue să mergem, este risipa de energie şi de bine dezinteresat, este sămânţa cea bună, care a rodit peste tot, chiar unde terenul nu-i era favorabil, pentrucă, de ce n'am spune-o, a modificat şi a îmbunătăţit de multe ori însuşi ogorul ; este aceea, care ne-a prilejuit cele mai curate şi mai frumoase bucurii ale adolescenţei şi tinereţii noastre, cea mai duioasă şi înţelegătoare dintre mame, fiinţa care s'a dăruit pentru fiecare alinare, înţelegând suferinţa ca nimeni altul, pentrucă nimeni n'a fost lovit mai crunt decât ea“...

Răsplata muncii Doamnei nu vine numai dela elevi. Ministerul Educaţiei Naţionale fiind informat prin organele sale de control de munca răposatei în şcoală şi în afară de şcoală, o răsplăteşte, punându-i pe piept, pe iea aceea ţărănească medalia bine meritată.

In 1936, împreună cu ceilalţi intelectuali, înfiinţează Căminul Cultural şi în calitate de director îl conduce, până în ultimul timp, cu multă pricepere şi însufleţire, făcându-l să fie apreciat de Fundaţia Regală.

Sufletul bun al D-nei Edulescu caută şi către săracii satului, întinzându-le mâna şi ajutându-i. Astfel, în fiecare an, în cadrul Căminului, prin secţia „Mila creştină“ strânge fonduri, ca în ziua de Sf. Nicolae, să le împartă în biserică îmbrăcăminte, încălţăminte, alimente, etc. Este ziua milei pentru toţi nevoiaşii comunei, când D-na simte cea mai mare mângâiere.

Biserica şi nevoile ei o interesează întotdeauna. Nu exista Crăciun sau Paşte, ca să nu vie cu copiii dela şcoală la biserică, la spovedit. Iar dupăce eşiau dela spovedit, îi punea să facă curăţenie în curtea bisericii şi înlăuntru, ca un fel de canon, după spovedanie. Mergea la biserică destul de regulat, chiar la uşa Altarului, satisfăcând şi acest obiceiu creştinesc, şi la Liturghie conducea corul de elevi, dând răspunsurile.

Dar văzând că podul pentru corişti este prea mic, în 1938 formează împreună cu alte Doamne un comitet, în fruntea cărora, ca preşedintă, strânge fondurile necesare şi îl măreşte, spălând totodată şi pictura de fum.

Credinţa şi simţămintele creştine, de care era pătrunsă răposata, caută să le sădească şi în sufletele copiilor, ce-i treceau prin mână. Aşa, înainte de a-i porni la examen pe cei pe care îi pregătise în timpul verii, chema pe preot să le dea binecuvântarea şi să se roage pentru izbânda lor, ea însăşi rugându-se, îngenunchiată, în mijlocul lor. Apoi le spunea: „Cu ce v'am dat eu şi cu ajutorul lui Dumnezeu, cred că veţi reuşi“.

Deasemenea gândul D-nei nu uită nici pe eroii Neamului. Cu tot sufletul dă sprijin la adunarea şi mărirea sumelor necesare ridicării măreţului monument din comună.

Dar cruda moarte îi întrerupe firul vieţii şi al muncii, răpind-o din mijlocul nostru. Sufletul ei, însă, par'că îl simţim plutind pe deasupra noastră şi şoptindu-ne fiecăruia: „Plec dintre voi cu conştiinţa curată şi împăcată că mi-am făcut datoria. Această conştiinţă nu mi-o poate răpi nici timpul, nici împrejurările, nici uitarea. Aşa să trăiţi şi voi, ca să vă câştigaţi comoară veşnică. Să nu vă încredeţi în cele trecătoare. Căci în viaţă omul este azi bogat, mâine sărac; azi sănătos, mâine bolnav; azi în bucurie, mâine în durere şi suferinţă; azi făureşte planuri pentru viitor, iar mâine zace în sicriu. Iubiţii mei, vă rog pe toţi, care aţi învăţat la mine şi aţi lucrat cu mine, să urmaţi poveţele mele“.

Iar noi să rugăm pe bunul Dumnezeu s'o aşeze în corturile Sfinţilor, unde nu este durere, nici suspin, ci numai viaţă fără sfârşit. Amin şi Dumnezeu s'o ierte.

Cuvântarea

D-lui Inv. Nicolae Moșoianu

Leordeni — Mușcel

Indurerată familie și
Intristați prieteni,

Un gol sufletesc și o întristare generală apasă deopotrivă asupra Dvs. ca rude și a noastră ca prieteni și colegi, prin pierderea bunei și valoroasei învățătoare Maria Edulescu.

Emoția mea și a învățătorilor cercului, în numele căruia vorbesc, e cu atât mai mare, cu cât amintirile noastre din viața învățătorească sunt mai vii.

Sunt numai câțiva ani, de când, la Cercul Cultural din Budișteni, sărbătoream eșirea la pensie și bogata activitate didactică a Doamnei Edulescu. Deși eșită să se odihnească, Maria Edulescu nu-și putea potoli astâmpărul decât tot în clasa pe care a onorat-o 35 ani din viață.

Astăzi ne găsim, învățători și popor, adunați s'o petrecem pe cel din urmă drum.

Misiunea de învățător este grea și spinoasă. O îmbrățișează mai mult cei săraci. Cei bogați fug de ea. Dar oricât de spinoasă și grea este, dacă tu, învățător prin suflet, te dăruești cu toate puterile tale micilor copilași și satului în care apostolești, obții rezultate cât se poate de frumoase și ți se umple sufletul de mândrie când vezi generații întregi de copii ridicate la ranguri înalte în societate și satul înflorit sub toate aspectele lui.

Nu este muncă mai frumoasă, mai înaltă, decât aceea de învățător.

Insuși Mântuitorul lumii, Domnul nostru Iisus Hristos, n'a venit pe pământ ca mare judecător, ca mare conducător de oștiri, ori în altfel de grad înalt, ci a venit ca un blând și umil învățător.

Un mare general din țara Soarelui roșu, în timpul unui război trecut, în urma victoriilor obținute asupra dușmanului, întrebat de împăratul acelei țări ce demnitate mare vrea să-i dea, el a răspuns modest și umil: Vreau să fiu învățător.

Maria Edulescu putea, în urma muncii și bogatei sale activități, să aibă ranguri mai mari în societate.

Ea a preferat, modestă, să rămână învățătoare în sărăcăciosul sat al Budiștenilor, alături de rudele și prietenii de muncă și în mijlocul satului pe care-l vrea ridicat la un standard de viață omenească, civilizat și în pas cu vremea.

Maria Edulescu n'a fost bogată. Părinții săi au dat-o la școala normală s'o facă învățătoare, ajutați de venerabilii învățători și nași ai săi, Ion și Elena Rodoș dela Ciulnița. S'a căsătorit cu învățătorul Ioniță Edulescu și la școala din Glâmbocel, au lăsat dâră neștearsă în învățământ și de un nemăsurat prestigiu didactic în popor. Era pe vremea aceea întrecere între învățători, cari mai de cari să dea elevi buni, să-i ducă la școli, să-i urmărească în viață. Se făceau serbări pentru popor, se făceau sfaturi de iarnă cu sătenii, totdeauna în fruntea faptelor bune, învățătorii acestei regiuni, între cari Maria Edulescu ocupa un loc de frunte; erau stegarii marei mișcări culturale întreprinsă de neuitatul Ministru al Școalelor Spiru Haret. Maria Edulescu a fost prezentă în această bătălie a culturii.

Era în floarea vieții și în plină activitate școlară, când în 1919 generația învățătorilor ce-i facem astăzi strajă, lângă corpul său neînsuflețit, am cunoscut-o.

Sunt ani de-atunci. In frumoasa noastră carieră munceam cu dragostea tinereții și a misiunii pentru care ne pregătise școala, dar mai presus stimulați de exemplul învățătorilor ce-i găsisem în cerc, în fruntea cărora sta Maria Edulescu.

Am cunoscut-o personal, în acest șir de ani. Am fost împreună la toate manifestările învățătorești. Nu era sărbătoare mai mare pentru mine și pentru ea, decât în ziua Cercurilor Culturale sau a examenelor.

Dar activitatea sa nu s'a oprit numai aici, în Budișteni.

Cu multă bucurie, în cadrul societății culturale a învățătorilor, D-na activa și ne îmbărbăta pe scena Fundațiilor Regale sau la Arenele Romane din București, la Societatea Astra din Sibiu, la serbările dela Leordeni din Curtea D-nei Lahovari, la Breaza, la Topoloveni, la Pitești.

Nu spunea niciodată: nu pot.

Vocabularul său nu cunoștea acest termen.

Pentru bogata sa activitate didactică și culturală, Onor. Mi-

nisterul Şcoalelor a distins-o cu adrese de mulţumire, cu Serviciul Credincios şi alte medalii.

Dar peste toate aceste distincţiuni, marele merit al Mariei Edulescu este recunoştinţa sutelor de elevi, astăzi oameni cu situaţii onorabile în societate.

Pentru toţi aceştia, Maria Edulescu rămâne Doamna şi binefăcătoarea lor.

Fie ca această recunoştinţă să solidarizeze în jurul crucii dela mormântul său, pe an odată, pe aceşti norocoşi ai darului ei; iar pentru învăţători, în mod special, dragostea ei nemărginită pentru şcoală, închinarea şi indentificarea ei cu şcoala, a câştigat toată stima şi iubirea noastră.

De aceea, în numele învăţătorilor din acest cerc care am cunoscut-o şi apreciat-o mai mult ca oricari alţii, precum şi în numele tuturor învăţătorilor din jud. Muşcel, care au cunoscut-o şi onorat-o, prezenţi şi absenţi, motivaţi de depărtarea la care se găsesc, sau alte cauze, dar îndureraţi de pierderea neaşteptată, a bunei şi vrednicei lor colege, în numele tuturor, ne plecăm smeriţi în faţa corpului ei neînsufleţit, în faţa muncii ei uriaşe de vrednică învăţătoare, cu durere pentru pierderea ce o încercăm, căci ea a cinstit corpul şi numele de învăţător.

Cu smerenie să-i sărutăm mâna cu care ne-a îndrumat scrisul şi fruntea care a strălucit ca o podoabă în şcoală şi în afara şcoalei, dăruind învăţătură atâtor generaţii.

Indurerata şi nemângâiata familie să găsească o slabă consolare, în dragostea ce din toate părţile se arată scumpei lor *Tică* şi *Maia*.

Drum bun, vrednică învăţătoare.

Drum bun, respectată colegă.

Dumnezeu să te odihnească în rândurile celor drepţi, căci dreaptă ţi-a fost calea vieţii şi căile Lui le-ai urmat.

Amin!

Cuvântarea

D-lui Inv. Aurel Popescu
Şcoala de Gospodărie Rurală — Budişteni-Muşcel

Indurerată familie,
Intristată adunare,

Stăm de strajă, cu ochii înlăcrămaţi şi cu inimile zdrobite de durere în jurul corpului neînsufleţit al Mariei Edulescu, învăţătoare model tuturor şi mamă de ocrotire a copiilor orfani şi săraci.

S'a stins din viaţă în noaptea de Sâmbătă spre Duminecă, după un scurt chin, cerând aer, cerând ajutor pentru viaţă, ca să-şi continue activitatea didactică şi culturală, unde a ştiut să pună mult suflet şi multă dragoste de muncă.

Deşi era pensionară, cu drept de a-şi duce o viaţă mai comodă şi liniştită ; deşi era suferindă şi trebuia să-şi vadă mai mult de sănătate, nu trecea o zi, ca să nu intre în clasă şi să facă lecţii cu copiii de şcoală.

Cine putea să creadă că astăzi nu mai lucrează şi ne priveşte serios, când Sâmbătă după masă a cântat cu fetele la corul Căminului Cultural?

Cine putea să-şi închipue că astăzi nu se mai mişcă, când Sâmbătă seara am pus la cale fapte frumoase pentru viitor?

S'a stins repede şi pleacă din mijlocul nostru, ca să trăiască, de-acum încolo cu amintirile frumoase şi puterea de muncă, cinstind locul pe care l-a avut şi ajungând la loc de onoare în învăţământul pe care l-a servit.

Boala nu părea atât de gravă şi vârsta de 62 ani, la care a ajuns, îi dădea dreptul să mai trăiască cel puţin 10 ani.

Doamna Marina se pregătise şi ne şoptise că Duminică seara să fim în jurul Doamnei Edulescu, ca să o sărbătorim pentru ziua naşterii.

Aşa ne-am despărţit, ca să sărbătorim pe Doamna pentru

ziua naşterii, nu pentru ziua morţii; dar nu aduce anul, cât aduce ceasul.

Nu şi-a zidit casă, n'a purtat nici haine luxoase. Costumul naţional l-a preţuit şi l-a purtat întotdeauna.

Ca moştenire, lasă tuturor o zestre de mare preţ, pregătirea intelectuală şi pregătirea profesională a tuturor funcţionarilor, care mănâncă o pâine dela Stat.

Nelimitat este numărul învăţătoarelor, învăţătorilor, preoţilor, ofiţerilor şi al tuturor funcţionarilor înalţi, pregătiţi de Maria Edulescu, care pleca din şcoală în şcoală şi-i îndruma la învăţătură.

Timpul de vacanţă al verii şi-l petrecea numai cu meditaţii. In curtea şcoalei îşi făcuse ogorul de muncă intelectuală şi sub umbra nucului aşeza tabla şi băncile, ca să lucreze dela 7 dimineaţa, până seara.

Chiar şi în vara trecută ciocănea tabla de socoteli, după răsăritul soarelui şi Doamna mergea sprijinită în băţ printre copii, ca să le cerceteze caietele.

Aşa şi-a dus viaţa; iar când timpul era friguros şi urît, ducea copiii în casă, îi aşeza pe rogojină şi făcea lecţii cu aceiaşi putere şi dragoste de muncă.

Când munca din şcoală o obosea, citea un ziar sau o revistă şi întotdeauna era în curent cu mersul vremii. Dorea întotdeauna ca învăţătorul să fie pregătit şi să-şi facă datoria.

Punând mult suflet în slujba şcoalei, s'a angajat şi a lucrat cu aceiaşi dragoste şi la Căminul Cultural, unde a văzut mersul culturii pentru viaţa satului.

Datoria de onoare şi-a făcut din postul de director al Căminului Cultural, până în anul trecut, când şi-a depus demisia, din cauza vederii slabe, căci ochii i se îmbolnăviseră.

Din anul 1936, când a luat fiinţă Căminul Cultural, a condus cronica Căminului cu faptele realizate anual de Cămin. A ţinut să răspundă punctual Fundaţiei Regale, ca instituţie de cultură. A organizat şi a condus şezători şi serbări la care avea un talent deosebit, creind piese de teatru cu caracter patriotic şi pentru încurajarea portului naţional.

La cursurile ţărăneşti ale Căminului a fost nelipsită şi întotdeauna ne-a sfătuit să fim pregătiţi, ca să fim ascultaţi de locuitorii în mijlocul cărora trăim.

Munca ce a făcut-o în ultima zi a fost în slujba Căminului Cultural, de care nu vrea să se despartă aşa de repede. A fost

bine dispusă şi a cântat, îndemnând fetele la cor, ca să poată cânta singure, făcându-le atente că n'are să poată cânta întotdeauna, urmând ca Vineri să plece la Bucureşti.

Nu-şi închipuia că are să meargă pe drumul veşniciei şi nu ne gândeam nici noi, că astăzi, a 4-a zi, sufletul învăţătoarei de elită, Maria Edulescu, să planeze deasupra noastră, urmărind trista ceremonie.

Şcoala şi Căminul Cultural îi rămân veşnic recunoscătoare pentru viaţa ideală, care a trăit-o şi pentru munca neprecupeţită, ce a depus pe altarul culturii.

Familia pierde un sprijin de mare preţ al casei. Şi-a crescut surorile, şi-a crescut nepoţii până la ultimul sacrificiu.

Nădejdea cea mare a fost *Tică*, soră şi mătuşă în vârstă, care a ştiut să descurce orice problemă grea din viaţă.

A văzut viaţa în mod firesc şi a ştiut să se impună prin hotărîri clare şi drepte.

N'a avut noroc de familie în vârsta tinereţii.

Idealul vieţii şi puterea de muncă a trebuit să le închine binelui public şi apoi familiei în care a trăit.

Să plângă D-na Marina şi D-l Costică, că nu au putut să-i dea aer, ca să-i lungească viaţa.

Să plângă coana Rădiţa şi D-l Ion, că, venind noaptea grăbiţi, n'au mai găsit-o în viaţă.

Să plângă D-ra Zoica, că nu o mai poate primi la Bucureşti.

Să plângă Nelu şi Dinu că nu se mai pot bucura de ajutorul moral şi material al *Maiei*.

Să plângă tot poporul care a preţuit-o.

Să plângă copiii de şcoală, că nu o mai văd în clasă şi în grădina şcoalei.

Dumnezeu s'o ierte!

Crisalida se sfărâmă când sboară fluturul. De ce te-ai plânge, că dela tine, nimicindu-te, a plecat liberă în lume ideia pe care ai hrănit-o din însăşi fiinţa ta.

(N. Iorga)

Cuvântarea

D-lui Inv. Constantin Bustea

Leordeni-Muşcel

Indurerată familie,

Intristată adunare,

In vremurile pe care le trăim, ne-am obişnuit să nu ne mai surprindă atât de mult orice fel de veşti. Dar a fost pentru noi ca o lovitură de trăsnet vestea că Doamna Edulescu a încetat subit din viaţă. Ni s'a mai întâmplat să auzim şi altădată că ar fi murit cutare, apoi aflam că a fost numai un svon şi ne venea inima la loc.

Aşa credeam şi de astădată. Şi, Doamne, groaznică ne-a fost durerea când ni s'a confirmat vestea!

Farul cel mare şi strălucitor, luceafărul luminos care a împrăştiat lumina sa nu numai în satele unde a fost învăţătoare, ci în toate comunele din împrejurimi, s'a stins!

Mare este golul pe care-l lasă în Budişteni! Multă vreme i se va simţi lipsa.

Maria Edulescu a fost o învăţătoare desăvârşită. Avea talent, avea vocaţie de învăţătoare. Şi-a făcut datoria mai presus de orice laudă. Lucra numai pentru şcoală, şcoală şi elevi. N'avea casă. Clasa i-a fost căminul, elevii erau copiii ei, datoria era idealul ei. N'avea odihnă; întotdeauna, în mijlocul copiilor. Nu se interesa numai de clasa sa, se îngrijea de toată şcoala.

Era neîntrecută, era inegalabilă în meditaţii. Vara, când toţi învăţătorii îşi caută odihna binecuvenită, sau îşi caută de sănătate sau îşi mai văd şi de gospodăria lor, „Doamna Mare", cum îi spuneau şcolarii, era în plină activitate, făcea meditaţii, pregătea elevi pentru examenele de admitere în diferitele şcoli secundare. Mulţi sunt, nenumăraţi, aceia cari au făcut meditaţie la Doamna. Aproape că nu sunt intelectuali prin împrejurimi cari n'au primit lecţii dela dânsa.

Avea un dar de a cristaliza în mintea copiilor cunoştinţele căpătate — un dar neîntrecut. Două-trei săptămâni, în mâinile Doamnei, îi asigurau elevului succesul.

Era cunos
pentrucă elevi
elevii merituoş
Pe cei li
mele ajutoare
Dacă mi
că am fi văzu
Mulţi v
această mare
Activita
şi elevi. Are
Invăţătorilor
care să n'o
Societatea C
Naţionale „I
o activitate
la Sibiu, Br
mare răspun
folosul celor
A fost
şteni, fiind
rector al Ca
mândreşte
Am fo
acest timp
şi fruntaşi
Satele Buc
Mare. Era
pensie — c
rând, pen
binefacere
că nu ob
Mur
şi multip
închinată
Am
nepoţii e
cu câtă
Din
Această

Era cunoscută de mai toți profesorii din comisiile examinatoare pentrucă elevii Deamnei se remarcau. Doamna cunoștea pe toți elevii merituoși. Pe toți îi ajuta să meargă la cursul secundar.

Pe cei lipsiți de mijloace îi ducea dânsa la școli și le da primele ajutoare la instalare.

Dacă mijloacele de transport ar fi azi mai omenești, desigur că am fi văzut în jurul acestui catafalc o masă de recunoscători.

Mulți vor fi aceia care să verse lacrimile recunoștinței pentru această mare binefăcătoare.

Activitatea Doamnei Edulescu nu s'a mărginit numai la clasă și elevi. Are o bogată activitate extrașcolară. In Cercul Cultural al Invățătorilor ocupa un loc de frunte. Nu era activitate culturală pe care să n'o inițieze și în care să nu aibe rol precumpănitor. In Societatea Culturală a învățătorilor din Cercul Leordeni — Casele Naționale „Infrățirea" — unde a avut o perioadă de timp apreciabilă o activitate remarcabilă pe tărîm cultural în regiune sau aiurea: la Sibiu, Breaza, București etc., Doamna Edulescu deținea rolul de mare răspundere: Director artistic. Pentru munca desfășurată în folosul celor mulți, a fost răsplătită cu medalia *Serviciul Credincios.*

A fost inițiatoarea și fondatoarea Căminului Cultural din Budiști, fiind aleasă dela început și numită de Fundatia Regală, Director al Căminului Cultural. Sub impulsul Doamnei, Căminul se mândrește cu o bogată activitate.

Am fost învățător în Com. Budiști, în Pietroasa, 13 ani. In acest timp am conlucrat cu Doamna și cu ceilalți colegi, intelectuali și fruntași din comună, la toate operile sociale și de binefacere din Satele Budiștenilor, având întotdeauna în fruntea noastră pe Doamna Mare. Era neobosită, me eu în activitate — chiar după ieșirea la pensie — o activitate vie și perseverentă, pentru școală în primul rând, pentru Biserică, pentru Căminul Cultural, pentru operele de binefacere, pentru toți sătenii, încât rămâneai uimit că nu pregetă, că nu obosește.

Munca înobilează și dă sens vieții pământești. Această vastă și multiplă activitate a Doamnei trebue dată ca exemplu de vieață închinată muncii oneste și fără trâmbiță.

Am cunoscut pe Doamna și în familie. Când Dinu și Nelu — nepoții ei dragi — „copiii ei" — cum le spunea Doamna — erau mici, cu câtă gingășie îi alinta!

Dinule, Nelule, Maia voastră vă părăsește pentru totdeauna. Această comoară de înțelepciune și de iubire se'nchide în pămân-

tul rece și n'o s'o mai vedeți. O să v'aduceți aminte de grija ce vă purta, de dragostea ce v'arăta, de instrucția și educația ce v'a dat, chiar și de severitatea cu care v'a făcut să primiți cunoștințele când v'ar fi plăcut mai mult jocul, ca să ajungeți să treceți toate treptele de învățământ întotdeauna printre premianți. Iar mama voastră și tăticul vostru cu greu se vor obicinui să-și ducă traiul mai departe singuri. Rudele rămân fără sfatul înțelept al Doamnei. Școlarii n'o să mai vadă pe Doamna Mare intrând prin toate clasele, dând sfaturi și îndemnuri bune. Satul îi va simți mult lipsa. Fiecare din noi cu greu putem primi resemnarea despărțirii vecinice, dar vom păstra amintirea acestei mult prețuite colege, iar Dumneavoastră săteni de pe Valea Budiștenilor, să-i păstrați chipul în tablouri lângă icoană. Să nu lipsească din nici o casă.

Iar eu regret, Doamnă, regret mult și vă rog smerit să mă iertați că de-atâtea ori v'am promis că vin să vă văd în ultimul timp și n'am putut-o face.

Ați muncit în neodihnă 62 de ani. Dumnezeu a voit să vă ia să vă odihniți, „acolo unde nu este durere, nici întristare, nici suspin". Odihniți-vă în pace, Doamnă. Dumnezeu vă are în pază.

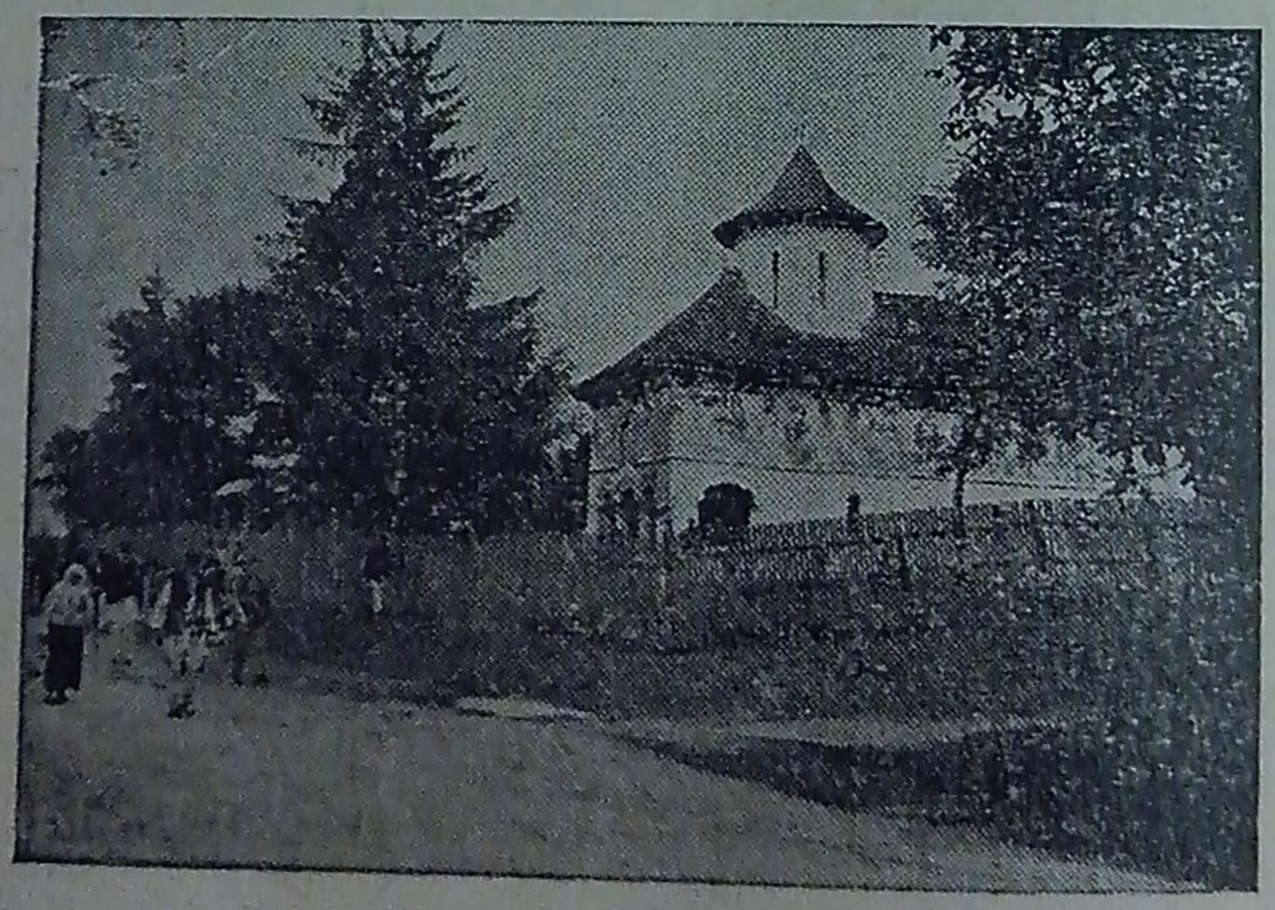

Cuvântarea

D-lui învățător Pârjolea

Budișteni—Mușcel

Indurerată familie,

Intristată adunare,

In noaptea de 9/10 Februarie a. c., un sgomot puternic a deșteptat din somn valea aceasta a Budiștenilor; un arbore vestit s'a prăbușit; a încetat din viață aceea ce a fost Maria Edulescu.

Vestea a căzut ca un trăsnet.

Acum suntem adunați aci, dela copil până la cel mai în vârstă, în jurul corpului ei neînsuflețit și stăm îmmărmuriți.

Intristată adunare,

Nu voiu face o întreagă caracterizare a D-nei Maria Edulescu, fiindcă sunt tânăr și munca ei în viața de apostol a atâtor sate, nu o cunosc decât în parte, ca unul ce i-am fost elev.

Voi schița, însă, în puține cuvinte, câte ceva din viața de învățătoare a D-nei Edulescu.

Născută săracă, a trăit o viață cât se poate de modestă. N'a fost materialistă, n'a strâns averi aci pe pământ; s'a dăruit cu toată ființa ei — dela tinerețe și până în seara când a încetat din viață — numai și numai școlii.

Și-a făcut datorie cu prisosință; a fost întotdeauna punctuală, în toate ocaziile energică și autoritară! Mereu bună și îngăduitoare cu cei din jurul ei. Bună sfătuitoare pentru cei mari; un adevărat Pestalotzi pentru cei mici!

Ieșită la pensie, nu a răbdat-o inima să se depărteze de școală.

Nu era zi în care D-na Edulescu să nu fi trecut în revistă toate clasele.

Dacă, din anumite motive, întârziai vreodată dela școală, venind și intrând pe ușa clasei, rămâneai uimit când pe catedră găseai pe D-na Edulescu.

Așa a înțeles să-și facă datoria! Câte generații de tineri nu-i

sunt astăzi recunoscători, căci le-a luminat mintea şi le-a îndrep
paşii pe calea cea bună!

Câte elemente de valoare, care fac mândria satelor pe un
trăesc, n'au eşit din mâna — acum în urmă tremurândă — a D-
Edulescu!

Câţi directori de şcoli secundare din Bucureşti şi oraşele m
apropiate n'au cunoscut pe aceea ce a fost Maria Edulescu!

Elevii ce-i prezenta la examenele de admitere erau into
deauna cei dintâiu.

In rândurile colegilor învăţători, cine n'a gustat sfatul şi în
demnul la muncă al D-nei Edulescu?

A fost cu adevărat o făclie puternică de lumină, ale căre
raze au luminat îndepărtând, an cu an, întunerecul ce plana asupr
satelor pe unde paşii ei au purtat-o.

„Veniţi să primiţi lumină", zice preotul în noaptea învierii, ş
mulţimea de credincioşi se apropie şi primeşte lumină, din lu
mina sfântă!

„Veniţi să vă dau lumină" a strigat învăţătoarea Maria Edu
lescu, tot timpul vieţii ei de apostol; şi micile vlăstare s'au apropiat
de ea şi şi-au luminat mintea şi multe din ele au rămas astăzi să-i
urmeze fapta şi să transmită mai departe lumina primită din lu
mina ei.

Doamnă Edulescu,

Veneaţi, până în ultima zi a vieţii Dvs, sprijinindu-vă bătrâ
neţele şi slăbiciunea corpului în băţ, cu mâinile dibuind pereţii
şcoalei, întinzându-vă micii copii mâinile ca să puteţi urca treptele
acestei scări, ca să ne vedeţi pe noi ce facem în şcoală. Nu vă
mulţumiaţi să ne observaţi din umbră. Luaţi mereu parte activă, a
lături de noi, la pregătirea serbărilor. Ne-aţi fost un adevărat în
drumător.

Acum, când vă pregătiţi să plecaţi dintre noi, acolo, „unde
nu este durere, nici întristare, ci viaţă fără de sfârşit", noi, cei ce
vă înconjurăm, rugăm pe bunul Dumnezeu să vă ierte păcatele şi
să vă aşeze în rândul celor drepţi; iar eu, fostul Dvs. elev, astăzi
învăţător la şcoala unde aţi muncit cu atâta râvnă, fac o mărtu
risire şi mă leg în faţa corpului neînsufleţit al Dvs., că voiu conti
nua munca depusă şi întreruptă astăzi — prin plecarea Dvs. pen
tru totdeauna dintre noi — făcând ca faima şcoalei din Budişteni
să nu se steargă.

Dumnezeu să vă ierte şi să vă uşureze ţărâna lăcaşului de veci.

Cuvântarea

D-lui Inv. St. Gh. Braslă

Ciulnița -- Mușcel

Indurerată familie,

Intristată adunare,

Ați făcut un popas în comuna Ciulnița, aci unde răposata Maria Edulescu s'a născut și unde și-a petrecut anii copilăriei

Ați făcut un popas în fața școlii Ciulnița, aci, unde răposata. a muncit ani de zile și și-a făcut datoria cu prisosință.

Desigur, n'o să pot în câteva cuvinte să cuprind activitatea intensă și remarcabilă a D-nei Maria Edulescu, dar atâta mulțime, care o conduce și o însoțește la locașul de veci, dovedește cât a fost de prețuită, dovedește cât a fost de iubită, dovedește pricepere și munca de care a dat dovadă în timpul carierei de învățătoare, dovedește că a sfințit locul pe unde a trecut.

Catedra i-a fost altar. Dela acest altar și-a spus cuvântul ceas de ceas și zi de zi.

Sămânța aruncată și trecută prin mâinele sale s'a prins și a dat rod însutit.

Rând pe rând, generații după generații de copii, au trecut și s'au adăpat cu apa vie, făcătoare de minuni, a D-nei Maria Edulescu.

Acești elevi au ajuns astăzi, oameni mari, oameni luminați, oameni cu situații: doctori, profesori, ingineri, învățători, preoți, care-i datorează recunoștință.

Atât la Glâmbocel, cât și la Ciulnița și la Budișteni, a muncit cu pricepere și râvnă, dovedind că a fost învățătoare neîntrecută, o învățătoare activă în toată puterea cuvântului.

Deși era pensionară, a făcut lecții și cor cu elevii până în ultimul ceas.

N'a fost mișcare de culturalizare și ridicare a poporului, care

s'o lase nepăsătoare. A fost membră marcantă și activă a cercului nostru, membră fondatoare și în conducerea societății „Infrățirea".

N'a pregetat un moment de a merge în diferite orașe și localități însemnate: Câmpu-Lung, Sibiu, Breaza, București, etc. însoțind societatea pentru a da serbări cu caracter cultural și educativ.

Căsătorită cu Ion Edulescu, învățător de elită din comuna Ciulnița, a avut nenorocul să rămână văduvă încă din tinerețe, trăind numai un an cu soțul său.

A avut un singur copil, care s'a prăpădit.

Fiind fără copii proprii, și-a închinat toată viața numai și numai școlii și învățământului.

S'a apropiat de copiii satelor, pe care i-a îndemnat și iubit ca un adevărat apostol.

De felul cum pregătea elevii se dusese faima nu numai în satele și județul nostru, dar și în județele vecine; chiar și școalele secundare erau convinse prin profesorii lor, că bagheta minunii, D-na Maria Edulescu, era școala vie, școala creiatoare, școala muncii și a priceperii sale, căci întotdeauna elevii pregătiți de ea reușeau la sigur.

A făcut cinste corpului didactic, căci și-a îndeplinit chemarea cu iubire și pasiune.

A fost demnă și la înălțimea cuvenită în toate ocaziile.

Ea lasă un gol în rândurile corpului învățătoresc, care o regretă. Ea lasă un mare gol în rândurile familiei, care o plâng, căci au rămas fără iubire de soră mai mare, cumnată și bună pentru nepoții ei dragi.

Familia pierde pe Tică al lor, Mamaia lor, iubirea și sprijinul moral și material de totdeauna.

Dar ce putem face? Dacă Dumnezeu a vrut să rupă firul, noi nu ne putem împotrivi voinței Lui.

Regretăm cu toții, luăm parte la durerea familiei Alexandrescu și îmi permit ca în numele școalei Ciulnița să aducem omagii de recunoștință defunctei Maria Edulescu, rugând pe bunul Dumnezeu s'o așeze în rândurile drepților și să-i ușureze țărâna.

AMIN.

Cuvântarea

tânărului Ilie Ioana

— fost elev al înv. Maria Edulescu —

Mult îndurerată adunare,

In fața rămășiților pământești ale D-nei Maria Edulescu, îmi plec genunchii și lacrimile curg în râuri, că nu pot să înăbuș durerea ce mă copleșește, când văd că a plecat din această lume aceea care a fost pentru mine și mulți fii ai comunei Budișteni și împrejurimi, învățătoare și părinte sufletesc.

Această zi frumoaă cu soare cald primăvăratic, încearcă să ne însenineze, să ne înveselească, dar încercarea este zadarnică, că inimile noastre greu lovite, nu văd, nu aud îmbierile naturei, când în minte stărue puternic icoana a ceeace a fost D-a Maria Edulescu.

Farul strălucitor de lumină, din lumina căreia ne-am adăpat, mii și mii de elevi, ce am avut fericirea să fim educați de cea mai bună dintre învățători neîntrecută în cunoștințe, metodă și devotament.

Câți dintre învățători oare au avut atâta dragoste pentru învățământ? D-na Maria Edulescu a făcut apostolat, închinându-și toată viața, puterea de muncă, bogăția cunoștințelor și punând tot sufletul în opera de luminare a tinerelor vlăstare și de ridicare a comunei Budișteni, în ceeace privește cultura și bunul traiu.

Moartea năprasnică a pus capăt rodnicei sale activități, lăsând un mare gol în învățământ și în satul Budișteni.

Nu este o pierdere numai a comunei noastre, este o pierdere a câtorva județe vecine cu județul Mușcel, fiindcă renumele de cea mai bună învățătoare, trecuse mult peste marginile Mușcelului, fiind căutată de elevii dela mari îndepărtări, pentru a-i pregăti să poată da examene la școalele secundare.

Și cei care au trecut prin școala pregătitoare a D-nei Maria Edulescu reușeau printre primii la orice examen, dovedind că D-na, ce le dăduse această pregătire, așa de bună nu avea egal în arta învățământului.

Haina de doliu au îmbrăcat-o astăzi nenumărați foști elevi, răspândiți în diferite părți ale Țării și cari au ajuns în posturi de

deosebită importanță, datorită educației și cunoștințelor primite dela D-na Maria Edulescu.

Pentru elementele talentate și lipsite de mijloace bănești, ca să poată urma o școală secundară, Doamna a fost și sprijin material, intervenind pela Ministere, pentru ca să obțină burse elevilor meritoși.

In afară de preocupările școlare, a fost sfătuitoarea gospodinelor, iar în timpul războiului, când mamele și soțiile disperate plângeau pe drumuri, copiilor și soțiilor celor căzuți ori dispăruți pe front, Doamna Maria Edulescu le ștergea lacrimile, le micșora durerea, încurajându-le și dându-le tot sprijinul moral și material.

Orfanii au avut în persoana D-nei Maria Edulescu, o adevărată mamă, cu multe daruri, multe sfaturi și multă iubire.

Dragostea mare, ce o avea pentru elevi, o făcea să nu-i părăsească o clipă, chiar după ce eșise la pensie; se simțea fericită numai în mijlocul micuților școlari, care își dădeau silința, pe cât puteau, să nu o supere pe Doamna Mare. Că Doamna Mare era mare pentru toți copiii ce i-au primit învățătura și sfaturile.

Dacă pentru noi, pierderea și durerea este așa de mare, cât de sdrobitoare va fi durerea pentru familia D-nei M. Edulescu, cât vor plânge și cât vor căuta-o și vor striga după Doamna.

Surorile, cumnații și în deosebi nepoții — Dinu și Nelu — pe care i-a iubit mai presus decât orice.

Erau acasă, îi ascultau sfaturile și le urmau. Se găseau la București, la instituțiile de cultură unde urmează, așteptau aproape zi de zi să vină scrisorile dela — Maia — scrise cu atâta măestrie, pline de învățăminte și de căldură sufletească.

De acum aceste scumpe scrisori au încetat, fiindcă aceea care le-a scris, a renunțat la tot ce este pământesc, și mâna ce așternea rânduri după rânduri pe hârtie, este lipsită de viață.

Copilașii dela școala Budișteni nu vor mai avea cui spune, — Doamna Mare, — nu-i vor mai auzi pașii urcând pe scări să vină în clasă și nu se vor mai aduna în jurul Doamnei Mari să-i asculte frumoasele istorioare.

Deși s'a stins, și trupește a plecat dintre noi, însă Doamna Maria Edulescu va supraviețui, prin lumina ce a răspândit-o în anii de apostolat, prin opera de învățământ ridicată până la gradul de cult ce rămâne ca un exemplu de urmat de învățători în viitor.

Rugăm pe Cel Atotputernic să-i așeze sufletul la locul de cinste, în rândurile celor drepți.

Podoaba şcolii româneşti

— Maria Edulescu —

Am cunoscut-o personal pe neîntrecuta învăţătoare, Maria Edulescu, încă de prin 1912, când eu dădeam examen de admitere la liceul „Sf. Sava“ din Bucureşti. Mi-a arătat-o cineva. Era cu o droaie de copii după dânsa. Ii prezenta la examenul de admitere. Şapte sute de candidaţi erau în toamna aceea. Lupta se dădea pentru 14 burse. Luptă grea. Elevii Doamnei Edulescu au intrat toţi. Şi toţi bursieri. Nu era o noutate. Una era *„Doamna“*. Şi elevii Doamnei se distingeau dintr'o mie, dar şi *„Doamna“* lor se distingea dintr'o sută de mii de doamne.

Sunt 34 ani de-atunci. Par'c'o văd şi-acum cu prospeţimea impresiilor de-acum 34 de ani. Voinică, bine clădită, chipeşă, impunătoare, cu fulgere în ochi, cu grai răspicat, cu gesturi repezi şi hotărîte. Avea vorbă fermă şi sugestivă. Mimica feţei, tonul rostirii, gestul ritmat dădeau viaţă cuvântului grăit de ea. Nimic căutat, nimic studiat. In mod firesc se desvăluia cine este şi ce poate. Te cucerea din trei cuvinte. Avea magnetul iubirii de oameni. Oriunde se găsca fiinţa ei, aduna imediat în juru-i pe toţi cei dimprejur: copii, tineri, bărbaţi, femei, bătrâni. Avea pe *„vino'ncoace“* în toată făptura ei. Maria Edulescu era plină de vrajă. Şi puterea ei de vrajă venea din adâncurile unui suflet deschis şi darnic. Toate sufletele deschise şi darnice sunt pline de farmec. Intr'asta se află taina cuceririi de simpatii generale.

Aşa am cunoscut-o pe Maria Edulescu încă din 1912. Şi-apoi, de-atunci încoace am avut încă destule prilejuri de-a-mi adânci cunoaşterea, cu toate că nu sunt muşcelean.

Am cunoscut-o pe când eram elev de sem'nar şi mergeam la serbările organizate de dânsa.

Am cunoscut-o pe când eram student şi mergeam să admir pe învaţătoarea colegilor mei studenţi din judeţul Muşcel. Am cunoscut-o pe când eram profesor la Şcoala de Menaj dela Teiu-Argeş. Numele învăţătoarei Maria Edulescu constituia un ideal pentru toate şcolile din multe judeţe. Era cel mai cunoscut nume dintre nume'e învăţătoarelor de pe-atunci. Una era Maria Edulescu.

Dar am cunoscut-o în chip deplin dela soţia mea şi dela toţi fraţii soţiei mele, — ei toţi fiind elevii învăţătoarei Maria Edulescu. Pentru ei toţi, una era *„Doamna“* Edulescu, căreia asemănare nu-i găseau. O

adorau în înţelesul propriu al cuvântului, deşi adorare se cuvine numai lui Dumnezeu. Iubirea lor pentru „*Doamna*" te intriga de multe ori. Se părea că dau tot Doamnei, iar ţie nu-ţi mai rămâne nimic. In toate întâlnirile, în toate vorbirile şi'n toate convorbirile intime, „*Doamna*" apărea pentru ei ca o obsesie din cele mai plăcute. Atât li-era sufletul plin de ea, că nu puteau vorbi ceva, fără să pomenească de ea. Învăţătoarea Maria Edulescu se multiplicase în toţi elevii ei. Trăia în toţi. Şi toţi trăiau în ea. Niciodată n'am înţeles mai bine ce vasăzică iubirea elevilor pentru învăţătorul lor plin de iubire, ca în cazul Doamnei Edulescu.

Tot secretul învăţământului este iubirea de copii.

Tot norocul unui sat e să aibă parte de învăţători cari ştiu să iubească pe copii. N'are ce căuta în şcoală cine nu iubeşte copiii. Numai la căldura iubirii se desvoltă sufletele în formaţie. Iubirea naşte iubire. Iubirea descue tainele ştiinţei. Iubirea dă sens vieţii. Iubirea încheagă legăturile dintre oameni. Iubirea de copii era podoaba cea mai de preţ a învăţătoarei Maria Edulescu. Iar în această iubire se răsfrângea însăşi iubirea de neam şi ţară. Cine dintre dascălii şcolii se laudă cu iubirea de neam şi ţară, dar nu-şi iubeşte elevii săi în sensul de a se dărui lor fără preget şi fără măsură în tot ce au mai bun, acela nu este prieten adevărului. Duşmanul numărul unu, al poporului, este dascălul care păzeşte şcoala cu praştia sau a cărui prezenţă de ghiaţă este egală cu cea mai autentică absenţă.

Doamna Edulescu şi-a iubit ţara şi neamul prin modul cum şi-a luminat şi încălzit pe elevii săi, făcând din toţi nişte adoratori.

Şi ce splendidă pildă de viaţă a oferit Doamna Edulescu elevilor săi!

A cugetat şi simţit întotdeauna românește.

A vorbit întotdeauna în grai pur românesc.

A iubit întotdeauna cântecul românesc pe care l-a cultivat în cel mai înalt grad.

A iubit jocul românesc, .. şi numai acest joc.

A iubit portul românesc,... şi numai acest port.

Nimeni n'a văzut-o vr'odată — măcar o singură dată — pe învăţătoarea Maria Edulescu purtând alt port în afară de costumul naţional — costum regesc — din fotă cusută în fir bogat şi iie cu altiţe — costum cu răsfrângeri de autentic suflet românesc.

Limba românească, cântecul românesc, portul românesc sunt chiotorile de aur ce ţin închegată fiinţa noastră naţională. Cine se simte prins în aceste chiotori, acela aude în el vuind nu numai trecutul unui neam „scăldat în lacrimi şi sudoare", dar şi frumuseţile de basm al

unui suflet cu adânci rezonanţe în istoria vieţii noastre naţionale. Desgărdinaţii vieţii noastre româneşti sunt toţi aceia cari au uitat de specificul poporului nostru : limba, cântecul, portul, jocul, etc. etc.

Maria Edulescu n'a uitat niciodată. De aceea, forţele ei sufleteşti, întru împlinirea misiunii de învăţător al poporului, n'au secat niciodată; ci în înşuşi acest fapt a găsit izvorul de permanentă reîmprospătare a puterilor.

Viaţa învăţătoarei Maria Edulescu se proectează pe bolta învăţământului primar ca un ideal luminos către care se cade a năzui oricine poartă pe frunte mirul învrednicirii de a învăţa pe altul.

Maria Edulescu s'a stins luminând. Orice făclie, ca să ardă bine, trebue să fie făcută din material bun. Maria Edulescu a fost o făclie alcătuită din cel mai bun material. Şi precum orice făclie se consumă numai luminând, tot aşa şi Maria Edulescu s'a consumat luminând. Dar s'a consumat aprinzând într'alţii lumina ce ardea în sine.

Prin sute, mii şi poate zeci de mii de suflete aprinse de ea, ea supravieţueşte astăzi. Ce splendidă şi educativă supravieţuire!

Toate mărturiile din acest volum omagial şi toate spovedaniile făcute la mormântul ei în ziua îmmormântării, toate telegramele şi toate scrisorile adunate aci, împreună cu atâtea chipuri de elevi ai ei, eroi naţionali, sunt o slabă imagine a vieţii şi activităţii acestei învăţătoare de proporţii uriaşe.

Maria Edulescu nu poate fi prinsă şi cuprinsă în tiparele strâmte ale cuvântului scris. Slova e neputincioasă în a reda cu fidelitate şi cu îndestulare icoana unei vieţi atât de alese, precum a fost viaţa „*Doamnei*" Maria Edulescu.

Ne mulţumim doar cu această fugară însăilare, care ar putea totuşi să ataţe şi într'alţi învăţători dorinţa după o vieaţă cât mai înaltă şi cât mai mult pusă în slujba poporului, — ştiind că fiecare dintre noi numai atâta valorăm cât ne dăruim binelui societăţii din care facem parte. Numai atât.

Cu prilejul acestei comemorări pioase, rugăm pe Dumnezeu să ierte greşalele cu voe şi fără de voe ale roabei Sale Maria Edulescu, aşezând-o la loc de cinste, ca pe una care cu tot sufletul a fost în slujba luminării sufletelor.

Dumnezeu s'o primească în lăcaşurile Sale nezidite de mână omenească.

Preotul Marin S. Diaconescu
Parohul Bisericii Catedrale din Piteşti
Consilier Referent Cultural al Episcopiei Argeşului
Preşedintele Soc. „Frăţia" a Clerului din jud. Argeş şi Olt

Maria Edulescu

Pe valea Budiștenilor, unde Maria Edulescu și-a îndeplinit cu atâta prisosință cariera sa strălucită de dăscăliță, am cunoscut-o, am iubit-o ca pe o prietenă neprețuită, am apreciat-o ca pe o ființă deosebit de inteligentă, îndrumând sufletește, ajutând din modestele sale mijloace pe toți cei novoiași, pe toți cei amărîți, mari și mici.

Datorită muncii sale atât de destoinice, din școala, din clasele sale au pornit oameni care s'au distins mai apoi în toate categoriile sociale. Muncind fără preget, vara ca și iarna, dânsa nu și-a precupețit nici timpul, nici mintea, nici sufletul, meditând, îndrumând și impingând elementele cele mai bune în viața intelectuală și socială.

Datorită stăruințelor sale, în toată regiunea Budiștenîlor s'a creat un curent intelectual. Căminul Cultural, bibliotecă pentru săteni, apoi diferite piese de teatru jucate de tineret în timpul vacanțelor, pentru fondul școlar, piese de o adevărată valoare morală, serbări, coruri, organizate și dirijate de „Doamna" cum îi spuneau toți cei de pe vale..

Odată cu „Doamna" s'a dus parcă și sufletul Budiștenilor, iar societatea și toată regiunea au pierdut o învățătoare de frunte, o prietenă de neînlocuit, o sfătuitoare și o binefăcătoare.

Se odihnește acum în liniște, acolo „unde nu este durere, nici întristare" ; dar noi cei rămași, din tot sufletul nostru o plângem și îi ducem lipsa, fiindcă am fi dorit să rămână vecinic printre noi.

Elena Băbeanu

Telegrame

și

Scrisori de Condoleanțe

trimise familiei

C. ALEXANDRESCU

după moartea Invățătoarei

† MARIA EDULESCU

Telegrame:

Din tot sufletul iau parte la marea pierdere.

D-ra Florica Şerbănescu
Profesoară, Bucureşti

Profund îndureraţi, luăm parte la durerea Dv.

Dr. Ştefan Popescu
Bucureşti

Alături de Dv., ia parte cu tot sufletul la durere.

D-ra Maria Crinescu
Profesoară, Bucureşti

Sdrobită pentru pierderea încercată, cu putere şi răbdare să suportaţi.

D-ra Ana Ciuhureanu
Invăţătoare, Bucureşti

Sincerile mele regrete.

I. Popescu

Sincere condoleanţe pentru aceea care era ca soră.

D-na şi D-l Avocat Nicu Rodoş

Suntem alături de Dv. la durerea ce aţi încercat prin pierderea distinsei noastre colege Maria Edulescu.

Familiile: Bran, Dabija, Anescu, Catrinaru
Paşat, Turculeţ
Invăţători, Paşcani

Sincere condoleanţe pentru marea pierdere ce încercaţi prin moartea D-nei Edulescu.

Familia Preot Marinescu
Bucureşti

Luăm parte cu mult regret la durerea ce încercaţi.

Colina şi Tita Niculescu
Bucureşti

Sunt îmărmurit de vestea aflată, lacrămile întovărăşesc pe scumpa fiică în drumul său lung al morţii.

Căpitan Vasile Ionescu
Bucureşti

Cu sufletul îndurerat, luăm parte la ireparabila pierdere a bunei noastre fine.

Fam. Căpitan Alexandru Rodoş

Un cuvânt de mângâere de la un vechi prieten şi o amintire neştearsă pentru calitatea sufletească a acelei ce a fost D-na Edulescu.

Dr. Lucică Stamate
Bucureşti

Luăm parte din tot sufletul la durerea Voastră.

Familia Inginer Alecu Băbeanu
Bucureşti

Luăm parte cu multă tristeţe la durerea Dv.

Familia Petre Balş
Bucureşti

Cauze de forţă majoră, împiedicându-ne a lua parte la durerea ce încercaţi, rugm să primiţi sincere condoleanţe

Familia Inv. Popescu

Adânc mâhniţi, luăm parte la durerea Dv.

Familia Sculptor Ion Jalea
Bucureşti

Luăm parte la marea durere ce încercaţi. Regretăm adânc dispariţia ştiinţei care a fost D-na Edulescu.

Familia Avocat Nestor Badea
Bucureşti

BIBLIOTECA CENTRALĂ DE STAT

Scrisori de condoleanţe:

Draga noastră Marina,

Am aflat din scrisoarea Duduţei de perderea veneratei D-nă Tică, vă rugăm să primiţi din partea noastră condoleanţe, căci şi pe noi ne-a impresionat deosebit această lovitură pre matură şi neaşteptată ce a mâhnit pe toată lumea care a cunoscut-o pe vrednica îndrumătoare şi luminătoare a multora.

Cu cele mai alese sentimente şi stimă,

Fam. Avocat Vasile Andrei
Fălticeni

Doamnă Alexandrescu,

S'ar putea întâmpla să vă închipuiţi că sunt printre puţinii, cari, la marea pierdere ce v'a încercat, n'am luat parte.

Dacă v'aş fi trimis o telegramă de condoleanţe, aş fi considerat că este prea stearpă, nu putea cuprinde în profunzime sentimentul de durere pe care l-am simţit la pierderea scumpei noastre «Doamne».

Nu a fost om cu care a venit în contact să nu-şi fi dat seama de valoarea D-nei şi să nu sufere când a plecat dintre noi.

S'ar putea oare ca eu, care am fost elevul şi mai mult chiar, al D-nei, să nu fiu cuprins de durere profundă acum?

Ori, atunci când am aflat dureroasa veste, am crezut că este prea convenţional să vă trimit două rânduri şi sunt sigur că nici Doamna, nu ar fi înţeles aşa, manifestarea de durere ce m'a cuprins.

Numai aşa vă rog să întelegeţi absenta mea, asigurându-vă că împărtăşesc durerea dumneavoastră.

Primiţi afectuoasele mele simţăminte

Avocat Gicu Goşa-Bucureşti

Dragii mei,

Vestea cea groaznică, că D-na nu mai este printre noi, m'a lăsat înmărmurită. Nu mă aşteptam şi nu credeam să-i fie sfârşitul aşa de vreme. Dar din fata lui Dumnezeu nu ne putem da

înlături. Mă alătur și iau parte și eu la marea durere ce ați simțit prin pierderea bunei noastre mame sufletești, prin pierderea neprețuitei învățătoare ce-am avut și rog pe Dumnezeu să ne dea puterea să-i urmăm exemplul de viață, de dragoste pentru carieră și de sacrificiul până la jertfă pentru binele altora, așa cum ea a fost. Dumnezeu s'o așeze în rândul drepților, așa cum merită, iar pe noi pe toți să ne întărească sufletește pentru pierderea cea mare ce o avem în familie. Dumnezeu s'o ierte.

Onțica cu ai ei.

Draga mea Marină, draga mea Zoica!

Fiindcă eu nu pot veni lângă voi să-mi pot lua un ultim rămas bun dela aceea de care sunt atât de legată sufletește, vă rog să credeți că din tot sufletul stau lângă voi, că gândul meu este tot acolo unde voi plângeți pe ființa atât de desăvârșită pe care am pierdut-o cu toții.

Incă odată, din tot sufletul stau alături de voi, și vă sărut plângând.

A voastră, Elena.

Mult Stimată Doamnă,

Nu găsesc cuvinte prin care aș putea să vă exprim părerea de rău a mea și a colegelor Zoicăi dela 36 și 49 fete. Toată lumea rămâne înmărmurită și vă transmite condoleanțe. Iar cât mă privește pe mine, deși nu am cunoscut-o mai bine, totuși simțeam că există între mine și Doamna o legătură sufletească, chiar fără prea multe vorbe.

Era un om cu care te înțelegeai și simțeai în prezența Doamnei un sprijin, o vorbă bună spusă la timp o făcea neprețuită.

Atâta pot să vă spun, să vă întărească Dumnezeu să puteți suporta această lovitură atât de cruntă și neașteptată. Dumnezeu să o odihnească în pace.

Zoica să nu aibe nici o grije, îi fac eu toate și o înlocuesc cu plăcere.

Poate să stea și mai mult, chiar până Sâmbătă, că nu se întâmplă nimica.

Elena Barbos
Directoarea Șc. 36 fete, București

Marina scumpă și dragă Costică,

Nu vă pot spune mâhnirea ce m'a cuprins, aflând că Zoica nu vine la societate — unde o așteptam — din o cauză atât de dureroasă. Am rămas cu gândul la voi, părându mi-se imposibilă știrea, căci cum n'a fost deloc suferindă, cum n'a avut una din acele boale cumplite care să te facă a dori un desnodământ, nu puteam cuprinde cu mintea că Tică nu mai e!

Mi-am amintit că acum 2 ani, înainte de seria neagră a bombardamentelor și a altor suferințe personale, Tică sărbătoria cu noi cei 60 de ani. Unde mai sunt clipele acelea de atâta frumusețe și înțelegere sufletească?

Dar, Marți, am citit în jurnal anunțul vostru. Am văzut pentru ultima dată tipărit numele pe care doar oficialitatea de-l mai cunoștea, căci noi cei de aproape știam doar de „Tică", iar ceilalți de „Doamna".

Mi-a trecut prin minte toată copilăria noastră, a mea legată de tine și ai tăi, când mititele, abia ne pipăiam sufletele ca să vedem cum ne putem apropia, ca niște biete animale de pădure sortite a conviețui împreună.

Iți amintești cum imediat am fost alături? Și știi cum ea ne-a adoptat deodată, spontan, nu pentru cine știe ce calități ar fi bănuit la noi, ci pentru că arătam prietenie sorei ei, ție, și asta pentru dânsa era o garanție. Par'că văd emoția ce ne stăpânea când auziam „a venit fața!" și o vedeam apărând majestoasă, frumoasă în portul ei desăvârșit, cu ochii cari luminau, cu privirea caldă ce ne îmbrățișa! Cât de bine îi era cu noi la masă, în dormitor, cu toată diferența de vârstă, mai mare atunci decât acum, când viața ne-a apropiat, căci marea ei inteligență și bogatele calități sufletești o făceau înțelegătoare a tot, chiar a unor lucruri ce altfel, dela alții, ar fi mirat-o.

Dar verile la voi? Poate pentru fetele ei — de-ar fi avut — ar fi fost mai aspră, mai „mamă" care poartă o răspundere, decât pentru noi, pe care nu știa cum să ne bucure, să ne distreze, să ne facă o tinerețe frumoasă!

Apoi anii cari au urmat, când ne-am regăsit: tu cu copii mari, Zoica cu ceva vechime în învățământ, eu cu mai mult chiar. Ce bine ne-am regăsit, și cum nimic n'a lăsat să credem că ea n'ar pricepe nevoile, necazurile noastre a celor ce ne trecem viața în oraș mari, în singurătate, față de voi cu viața curată de familie, de muncă, departe de anume sbuciumări!

Și acum! unc
lia! ne vedem băt
...Incerc să n
singurătatea suflet
tovărășia ei de fie
de mâhnirea ta, și
nicele momente ce
casa, soțul, băieți
le lipsești. Nu tre
bunătatea ta min
scumpă, să-ți faci
calea întunecată
tui, de acolo de
văzând că la pier

Știu, Marini
ochii definitiv, ca
ceilalți fără mine
căci trebuie!

Cel puțin, a
a putut să dea t
cu gândul. Căci

Vă îmbrățiș

Toșca

14 Februarie 1946
București

Mult

Vestea năp
și aleasă între
ne-a împietrit d
arie ne obișnuis
era aniversarea
nică lovitură pe
9—10 Februarie
prețios, adorat
și scumpei noas

Şi acum! unde-s toate? Ne piere odată cu ea, tinereţea, vese-
lia! ne vedem bătrâni!

...Incerc să mă gândesc la tine, la golul rămas împrejur, la singurătatea sufletului care pe lângă soţ şi băieţi, era sudată cu lovărăşia ei de fiecare clipă. Imi dau seama, cu nesfârşită tristeţe, de mâhnirea ta, şi ştiu că tu eşti cea mai lovită.

Dar trebuie, ai datoria să cauţi să lupţi pentru a trece groaz-nicele momente ce urmează acestei pierderi. Rolul tău e sfârşit. Ai casa, soţul, băieţii. Au toţi încă nevoie de tine. Tu nu trebuie să le lipseşti. Nu trebuie ca marele tău curaj din toată viaţa, ca toată bunătatea ta minunată, să se sfarme tocmai acum. Caută, Marino scumpă, să-ţi faci curaj cât de puţin, în fiecare zi, ca să străbaţi calea întunecată ce ai de trecut. Gândeşte-te că, de te-ar putea sfă-tui, de acolo de unde este, aşa ţi-ar spune; şi ar fi tristă nespus văzând că la pierderea ei, ai tăi ar adăuga o nouă mâhnire.

Ştiu, Marinico, nu e uşor! Iţi vine uneori să doreşti a închide ochii definitiv, ca să nu mai simţi durerea, dar întreabă-te: „Ce fac ceilalţi fără mine?" Şi luptă, scumpa mea, luptă cu toata puterea, căci trebuie!

Cel puţin, am avut cu toţii consolarea că timpul de primăvară a putut să dea tuturor posibilitatea de a vă fi alături, nu numai cu gândul. Căci în sufletele noastre, Tică va fi mereu.

Vă îmbrăţişez cu toată dragostea

Toşca

Ex. Ana Ciuhureanu
Inv. Bucureşti

14 Februarie 1946
Bucureşti

Mult îndureratele şi iubitele mele,

Vestea năprasnicei dispariţii dintre noi a nepreţuitei, scumpei şi aleasă între alesele mele elevă, colegă, fină şi desăvârşită prietenă, ne-a împietrit de durere, ne-a sfâşiat sufletele. In ziua de 10 Febru-arie ne obişnuisem să-i trimitem gândurile şi urările noastre, căci era aniversarea ei. Şi ce ne aduse 10 Februarie 1946?! Aceiaşi groaz-nică lovitură pe care am primit-o în aceiaşi cumplită noapte de 9—10 Februarie 1934, când ne-a părăsit cel mai bun, mai scump preţios, adorat soţ şi părinte, tot atât de bun şi iubitor părinte şi scumpei noastre „finica Edulescu". Uniţi prin cea mai sfântă şi

trainică legătură, nu am scos-o o clipă din sufletul nostru, căci am prețuit toată bogăția de reale și alese însușiri sufletești cu care Dumnezeu o înzestrase atât de darnic. Și nu și-a îngropat talantul. A muncit fără preget, răspândind lumină din lumina ei, suflet din sufletul ei, dăruindu-se întreagă școalei Poporului, din mijlocul căreia s'a ridicat, dar care a răsplătit-o cu dragostea și devotamentul ce se cuvine celor ce ostenesc, celor aleși, celor chemați de Dumnezeu. Viața ei a tras adâncă dâră de lumină, care arată urmașilor ei drumul de urmat. Voua, cărora v'a fost mamă, îndrumătoare și a căreia caldă iubire o pierdeți astăzi, vă va rămâne cel puțin mângâierea că buna și scumpa voastră dispărută a fost o dascăliță model, o soră care a înlocuit pe buna voastră mamă, o romîncă dârză și tuturor cea mai caldă și voioasă prietenă. N'a fost fericită în viață. Pentru ea personal, viața nu i-a dat nimic, dar cu robustul optimism al țăranului român, cu firea ei bună, deschisă și veșnic surâzătoare, nimeni n'a știut dacă ea, când era veselă și cânta, nu plângea în fond. A înlăturat toate frământările ei personale și devotându-se familiei, și-a găsit aci mângâierea și bucuria vieții, îmbrățișând și fiind îmbrățișată cu iubire caldă pe toți și de toți ai ei.

Supuși legilor firii, toți urmăm același drum, însă nu toți putem lăsa în urmă, o amintire atât de frumoasă cum lasă ea. Căutați-vă mângâierea la prietenii cari îi slăvesc memoria și stau în jurul vostru împărtășindu-vă adânc durerea Dv. chiar dacă trupește nu sunt lângă voi.

Reținută de o boală serioasă, lungă și plicticoasă, tocmai eu lipsesc. Cei 73 de ani îi port greu, căci au adus multe slăbiciuni și de tot felul. Vin însă copiii mei, prietenii voștri și dragii „finichii", pe care toți au deschis ochii. Eu sunt aci, dar sunt acolo, acolo lângă voi, lângă ea draga și în veci neuitata mea scumpă prietenă. Apropiați-vă de ea și șoptiți-i la ureche: Nașa este aci, nașa este lângă tine și plânge împreună cu noi și se frământă că nu-ți poate da cel din urmă și cel mai dureros sărut. Nașa se roagă lui Dumnezeu s'o primească în lumea celor buni și vouă vă trimite cuvinte calde de iubire și mângâiere.

Nașa

Ex. Elena I. Rodoș
Inv. Pensionară, București

Dragii mei,

Lovitura pe cari v'a dat-o soarta a fost prea crudă pentru voi, mai ales în momentele astea grele. Vă rog să mă credeți că durerea mi-a fost așa de mare că îmi închipui ce trebue să suferiți voi.

Este și explicabilă. Eu, când mă gândesc la Doamna Edulescu și știu că nu mai este printre noi, mi se umplu ochii de lacrimi și parcă nu-mi vine să cred. Nu văd Bud.știi fără ea și parcă îmi este frică să mai viu pe acolo — Moartea Doamnei Edulescu mi-a răscolit tot noianul de amintiri așa scumpe și când dispare câte cineva din ele parcă pleacă o bucată din mine.

Am avut, dacă pot zice așa, norocul de a o vedea 2 zile înainte să plece dintre noi. Tot este o mângâiere. Iți spun drept că veniseм îngrijorat de situația satului, dar după plecarea dela voi, mă gândeam pe drum: Ce noroc are satul ăsta că o are pe Doamna Edulescu ca să-i conducă.

In memoria ei și față de dragostea ce i-ați purtat-o, vă veți face un crez spre a-i duce lumina pe care a lăsat-o, mai departe, și după cum vă cunosc, știu că veți reuși sigur să o țineți la nivelul pe care a lăsat-o ea.

Doamna Edulescu nu trebuește plânsă, că menirea voastră este să vă faceți un cult din viața ei și țelul vostru în viitor este să-i urmați pilda de abnegație și de devotament față de semenii voștri.

Nu am venit pentru a-i aduce ultimul omagiu cuvenit, din cauza Mamei și Ileanei, care au ținut să meargă personal spre a se reculege în fața sicriului deschis.

Vă îmbrățișez pe toți.

Dinu

Ex. Căpitan Dinu Angelescu
București

Drăguță D-nă Marina și D-ră Zoico,

La durerea prin care ați trecut prin pierderea celei mai iubite și bune ființe pe care n'o vom uita niciodată, am luat parte și noi cei pe care i-a iubit, i-a sfătuit și i-a îndrumat ca o adevărată mamă.

Eu vă transmit condoleanțe și rog pe Dumnezeu s'o odihnească alături de cei buni și drepți.

In ziua înmormântării am plecat cu o mașină care ne-a lăsat la Mătăsaru în pană.

Am regretat mult că n'am putut ajunge la timp acolo.

Nu vă pot spune decât, ca Dumnezeu să vă întărească şi să vă dea puteri iar D-nei Marina multă sănătate.
Vă sărut cu dor.

Filona Motculescu
Bucureşti

Scumpe şi îndurerate surioare, Marinico, Zoico şi Rădiţo,

Sunt câteva săptămâni, de când tot stau cu o hârtie şi condei în faţă, încercând a vă scrie vouă măcar câteva vorbe de consolare, dar vă spun cu lacrămi că n'am isbutit până astăzi.

Aşa m'a înmărmurit şi vestea asta cruntă, după atâtea focuri cu care m'a încercat Dumnezeu dela o vreme şi pe care eu însumi nu pot să-mi dau seama cum le-am mai suportat, — aşa mi s'a sfârtecat inima, aşa mi s'a zăpăcit şi mintea, că simt numai atât: că cea mai mare parte din vreme nu sunt în stare nici să produc ceva, nici să mai judec, nici să gândesc, nimic... Nenorociri ca acestea sunt peste puterile omeneşti şi dacă nouă ne-a fost lăsat de Dumnezeu să le suportăm, asta e numai prin puterea şi vrerea Lui !...

Iubite surioare, am auzit de plecarea de veci dintre noi a bunei şi duioasei mele Doamne, la vr'o zece zile după înmormântare. Şi durerea şi căinţa mea au fost cu atât mai amare, că eu n'am văzut-o pe ea de aproape un an şi jumătate! Şi am ocolit-o eu, intenţionat, atât pe ea, cât şi pe voi, ce mi-aţi fost aşa de apropiate sufletului meu şi cu care am petrecut atâtea zile fericite alături de Petrică, scumpul şi adoratul nostru Petrică!!

Mă gândesc şi acum cu groază la o întâlnire între noi care am rămas lipsiţi pe veci de tot ce am avut mai bun şi mai de preţ şi mai dulce: *Petrică* şi *Doamna*!!

Ah! Doamne, de asta zic eu că nu pot să-mi dau seama de mai trăesc pe pământ, fiindcă mă doboară atâtea amintiri. Iată, îmi năpădeşte acum în minte entuziasmul cu care s'ăvânta aprigul Petrică să pregătească marea zi de sărbătorire a Doamnei ca pensionară,... s'o pregătească el, cel mai iubit elev al Doamnei şi cel ce o iubea mai mult pe Doamna, viteazul Petre Bubu, pe care cu munca ei, cu sufletul ei, cu ajutorul ei, alături de al lui Dumnezeu şi al modeştilor lui părinţi, îl făcuse un mare şi valoros medic!

Era şef de spital la Damieneşti, lângă Roman, în anul 1939, când ne scria scrisori după scrisori, aranjând într'una cu noi şi cu alţi foşti elevi ai Doamnei — căci vroiam să ne iasă cât mai mare şi mai frumoasă sărbătoarea, cum să nu fi fost alta în împrejurimi, fiindcă nu

fusese nici o Doamnă pe undeva, — pe unde umblasem noi, — atât de bună, atât de iubitoare, atât de deşteaptă, de învăţată, de mândră, de inimoasă şi atât de devotată nouă, foştilor ei copii!!...

Până în cele din urmă, ne-a chemat urgent acolo, la Damieneşti, ca să ne sfătuim noi mai bine, cum să-i punem cât mai repede în lucru casa pe care să i-o dăm de clanţă cadou în ziua sărbătoririi.

Mi-aduc aminte ca ieri, cu cât elan vorbia şi cât de satisfăcut se simţea numai la gândul ăsta; iar la un moment dat, când eu îmi arătam marele regret că n'am să-i pot spune Doamnei mele nici măcar o vorbă în acestă zi, din cauza emoţiei ce simţeam de atunci cum mă stăpânea, el mi-a răspuns imediat: „*Va fi aşa de mare ziua asta pentru noi, că tare mi-e teamă că şi pe mine are să mă copleşească emoţia în aşa hal, încât să nu-i pot vorbi!*“

Şi lacrimile îi mijeau sub gene...

Oh! Grea încercare! Ştiam noi atunci că Petrică, sufletul ăsta atât de mare, care vibra la tot pasul şi mai ales la atâtea gânduri frumoase ce-i plăceau să-l preocupe, are să se ducă cu un an înaintea Doamnei lui şi să-i zidească o casă aşa de adâncă în pământ şi s'o sărbătorească el împreună cu îngerii acolo, în cer!?... Ştiam noi, oare, că ziua de Sf. Maria, din 1943, ziua Doamnei în care am petrecut aşa de fericiţi lângă „Doda“ noastră bună, cu Petrică familist, ştiam noi că nu ne vom mai strânge niciodată într'un aşa frumos buchet. Şi zilele de recreaţie şi odihnă de vara, pe care le-aţi făcut cu atâta plăcere voi de acolo cu Doamna şi Petrică dela Bucureşti, aici la noi, ah! Cât ne simţeam de bine!... Ştiam noi că ne aşteaptă după toate astea zilele atât de grele ale îngrozitorului război, care se va sfârşi odată cu toată bucuria şi toată nădejdia din sufletele noastre?!!

.....

Scumpe surioare, eu una, după cum v'am mai spus, nu sunt în stare de a vă spune vreo vorbă de mângâiere... Cred numai în atotputernicia lui Dumnezeu, cred sigur că *El singur* vă va putea fi de ajutor, uşurându-vă şi ridicându-vă din marea durere!! Cred că buna şi mărinimoasa noastră Doamnă şi scumpa şi nepreţuita noastră soră, ce atâţia ani v'a ţinut loc şi de mamă — lui Dinu şi Nelu, dulce şi prea drăgăstoasă maică mare — va odihni în pace acolo lângă sufletele bune şi răsplătite de Dumnezeu dreptul, care ştie bine câtă dragoste, câtă muncă trudnică, dar pe atât de rodnică, câtă duioşie şi câtă bunătate a revărsat în jurul ei, ea, Maria Edulescu, maica iubită a sufletului meu, care a fost magnet pentru mine, chiar mai atractiv decât mama dela Glâmbocel.

Invierea Domnului să vă lumineze şi sufletele voastre aşa de întristate astăzi !...

Vă sărută cu toată dragostea şi cu dor mare,

Ioana Leu
Inv. Morteni-Dâmboviţa

P. S: Trimit pentru Doamna mea câteva lumânări curate şi câteva flori. — Cât a fost în viaţă n'am fost în stare să-i aduc măcar un ac în dar... Am fost o nevrednică... şi ingrată fiică... Acum, doar fum de tămâe, dacă îi mai pot trimite.

I. L.

Prea Cucernice Părinte Badea,

Răspund cu plăcere scrisorii Sfinţiei-Voastre şi mă bucură lăudabila iniţiativă ce aţi luat în legătură cu omagierea memoriei celei ce a fost Maria Edulescu, — al cărei elev am fost şi eu acum 30 ani —; dar stăpânit încă adânc de emoţia plecării ei dintre noi, nu pot aşterne pe hârtie momente din viaţa ei, fără să-mi tremure mâna şi simţămintele să nu mă copleşească.

Maria Edulescu mi-a rămas în minte şi aşa o văd mereu ca învăţătoare.

O văd chiar acum, când scriu aceste rânduri, în pragul şcoalei din Glâmbocel-Muşcel, când m'a primit pe mine: era „Doamna" tuturor şi „Doamnă" pentru mine.

O văd apoi ca „Tică", ca soră şi ca mamă, a tuturor celorce am fost cândva sub oblăduirea ei.

Maria Edulescu mi-a fost mie şi altor multe sute, învăţătoare, ne-a fost mamă, ne-a fost ocrotitoare, ne-a fost ca o mană cerească, pentru toţi cei ce ne-am adăpat la izvorul ei nesecat de bunătate.

Aş putea spune, comparând cu simţământul ce încearcă Românul când aude „Doina", că Maria Edulescu ne-a rămas în suflet şi în gând ca o „Doină" ce s'o cânţi de alean şi'n vremuri bune şi în vremuri rele, şi ca o mamă ce'ncunună tot ce e mai bun pe lume.

Ea ne-a dat din mintea ei vioae fiorul dragostei de carte.

Ea ne-a dat din sufletul ei cald dragostea de aproape, dragostea de neam.

Ea ne-a sfătuit în viaţă: „Mă, maică, uită răul şi fă binele!"

Şi tot ea ne spunea mereu să nu uităm că e un Dumnezeu pe lume.

* * *

Închinându-mă în faţa clipei de aducere aminte a celei ce a fost Maria Edulescu, vă rog pe Sfinţia-Voastră, Prea Cucernice Părinte, şi întregul Comitet al Căminului Cultural-Budişteni, să primiţi deosebita mea consideraţie, cu cele mai frumoase sentimente.

30/6/1946
Bucureşti

Avocat Gheorghe Neacşu
din Bogaţi-Dâmboviţa

voastre așa de

na Leu
ni-Dâmbovița

câteva flori. —
lar... Am fost o
mai pot trimite.
. L.

ucură lăudabila
celei ce a fost
; dar stăpânit
ne pe hârtie
nintele să nu

a învățătoare.
ragul școalei
a „Doamna“

r celorce am

ițătoare, ne-a
ască, pentru

rcă Românul
et și în gând
vremuri rele,

arte.
dragostea

binele!“
eu pe lume.

ei ce a fost
Părinte, și
ți deosebita

Neacșu
ovița

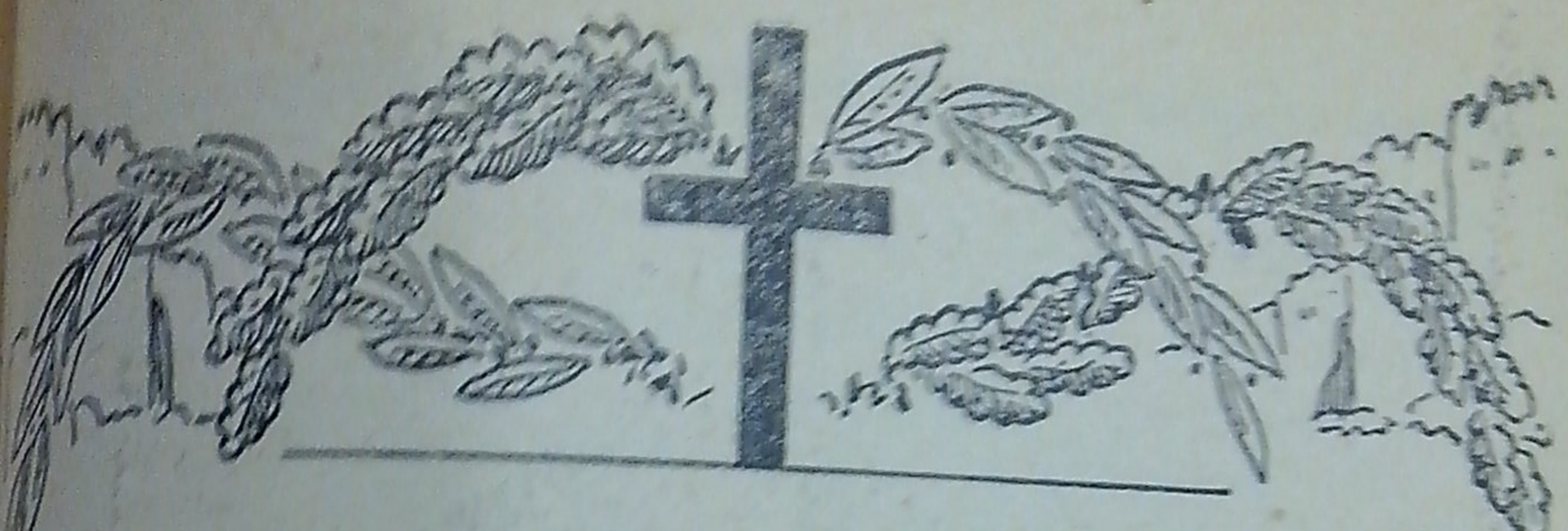

EROII

MORȚI PENTRU CREDINȚA

ȘI

PATRIE

IN

RĂSBOIUL

1941 -- 1945

FOȘTI ELEVI AI INVĂȚĂTOAREI

MARIA I. EDULESCU

Bobul de grâu, căzând pe pământ, de nu va muri, el singur rămâne; iar de va muri, multă roadă aduce.

(Mântuitorul Hristos)

Ev. Ioan XII, 24

EROII,

foști elevi ai învățătoarei

— MARIA EDULESCU —

Născut în comuna Glâmbocel, jud. Mușcel, la 12 Iunie 1908. Fiul lui *Gherghe* și *Maria*, țărani sadeá—încă în viață —, având doar câteva palme de pământ, din care, cu trudă mare și cu tot atâta credință, puteau să agonisească numai atât cât le trebuia ca să îmbrace și să hrănească nouă copii, între care Doctorul *Petre Bubu* era al VI-lea.

Și-a făcut clasele primare în satul natal, având învățătoare pe *Maria Edulescu* din 1915 până în 1921. Tot timpul a fost cinstit cu premiul I.

A urmat cursurile liceului „Sf Sava“ din București, fiind mereu bursier. Altfel n'ar fi putut urma. In 1928 terminat clasa VII-a, iar în toamnă, dă clasa VIII-a. In toate clasele a fost apreciat cu mențiune sau premiant.

Tot în 1928, pe bază de examen, intră în Facultatea de Medicină umană din București. In anul III de Facultate (1931), dă exa-

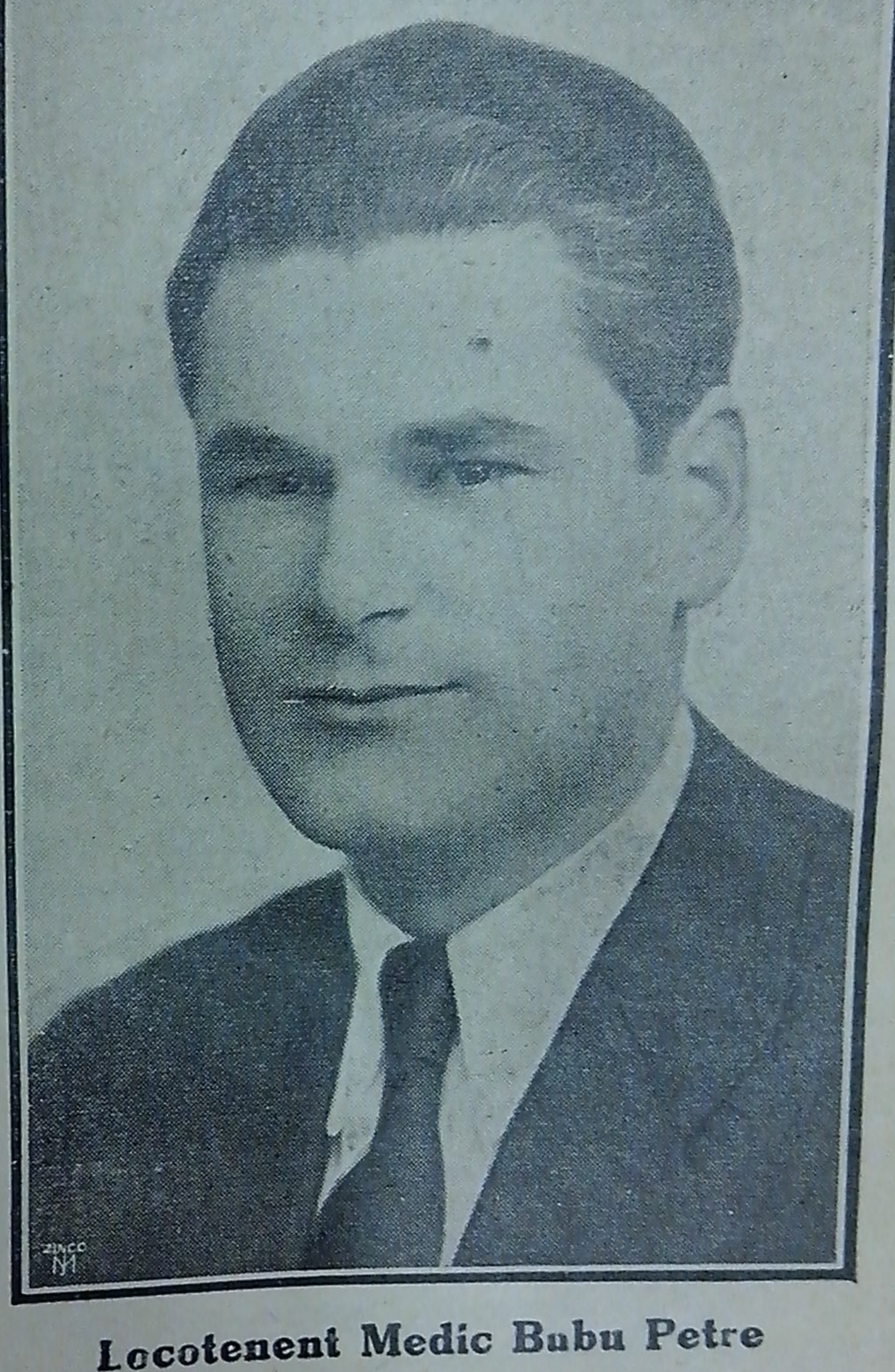

Locotenent Medic Bubu Petre

men și este admis ca *extern* al Eforiei Spitalelor Civile. După alți doi ani (1933), dă alt examen și este admis ca *intern* al Eforiei Spitalelor Civile. Face stagiu de câte un an la Prof. S. Manolescu, Agregat Dr. Leonte, Dr. Mircea Botez (Ploești) și Prof. Amza-Jianu.

Pentru terminarea stagiului de internat și spre obținerea titlului de fost intern al Eforiei, își susține teza de *Doctor în Medicină* în ziua de 23 Octombrie 1937, cu care prilej i s'au adus în public, de profesorii săi, cele mai bogate laude.

Își face apoi stagiul militar ca elev al Institutului militar de ofițeri medici în rezervă.

In 1938, este numit Medic al Spitalului mixt din comuna Damienești jud. Roman.

Pentru completarea studiilor de specialitate — chirurgie —, dă demisia și vine în București. Aci, în 1940, este numit Medic al Serviciului chirurgical din Prefectura Poliției Capitalei.

Răsboiul din 1941 îl găsește concentrat ca Medic de Batalion al Reg. 4 Argeș.

Ia parte la prima parte a campaniei și este demobilizat după căderea Odesei. S'a dovedit neobicinuit de brav. Rănit fiind, a refuzat internarea, iar glonțul i-a rămas în trup. Pentru actele de vitejie ca Medic militar, a fost decorat cu Ordinul „*Regina Maria*" și „*Coroana României*" cu panglică de Virtute Militară.

In timpul când se afla demobilizat, la 23 Aprilie 1942, Doctorul Petre Bubu se căsătorește cu Nelly Chéfneux, singura fiică a unui strălucit gospodar moldovean, Emil Chéfneux, din Roman.

In toamna anului 1942, dă examen și este admis ca *Medic secundar* în chirurgie la Spitalul „*Albert Thomas*" din București, unde funcționează până în 1944, primăvara, când din nou este mobilizat și trimis pe front (1 Aprilie 1944) ca Medic chirurg al Ambulanței Diviziei a III-a.

Ia parte în campania dela Iași și este a doua oară rănit în bombardamentul aerian dela Iași chiar în timpul când opera bolnavi. Nu se interesează de sine, ci continuă să îngrijească de răniți chiar sub bombardament, pentru care merite este decorat cu ordinul „*Steaua României*".

Inainte de a se întâmpla aceste fapte, la 4 Aprilie 1944, în vremea celui dintâiu bombardament din București, soția i-a născut în spitalul Filantropia pe copilul *Andrei*, pe care l-a văzut o singură dată, îndată după retragerea trupelor dela Iași (după 23 August), când s'a abătut, în trecere, pe acasă, pe la Glâmbocel, unde i se refugiaseră soția cu copilul.

îi vede și-și continuă drumul la Pitești, de unde cu unitatea sa, cu Divizia III, pornește din nou pe front în Transilvania. Înaintează cu trupele până în Cehoslovacia.

La 1 Ianuarie 1945, pe când formal se afla în concediu, dar pe-i sosea înlocuitorul, se îmbolnăvește de tifos exantematic, îngrijind pe un soldat bolnav, și este evacuat la spitalul din Mișcoltz (Ungaria), unde decedează la 16 Ianuarie 1945. Camarazii l-au adus în țară, la Careii Mari, și acolo îl înmormântează.

Pentru meritele sale excepționale la îngrijirea răniților, i se acordă — post mortem — ordinul «*Regina Maria*» clasa I-a.

* * *

Așa s'a sfârșit Doctorul Petre Bubu după numai 37 de ani de viețuire.

Părinții au pierdut pe cel mai bun copil al lor. Frații și surorile sale și-au pierdut podoaba și pe protectorul lor. Soția și-a pierdut însuși sensul vieții ei, căci ea își făcuse din soț, idealul suprem al vieții. Copilul și-a pierdut pe cel mai brav tată. Prietenii și-au pierdut pe cel mai devotat prieten. Satul Glâmbocel și împrejurimile satului au pierdut pe ocrotitorul lor dezinteresat. Țara a pierdut pe un medic chirurg, care avea pasiunea muncii fără preget și a dăruirii în faceri de bine fără rezervă. *Doctorul Petre Bubu începuse de mult a nu mai fi al său.* El era din ce în ce mai mult al altora, al multora, al tuturor celor cari își încrucișau drumul cu drumurile lui. Pe cât de frumos și viguros la trup — greu i-ai fi putut găsi egal —, pe-atât era de ager la minte și mare la inimă. In el se îmbinau nesfârșite daruri ale lui Dumnezeu, daruri care nu-l umpleau de mândrie, ci — dimpotrivă — cu multă modestie el le punea pe toate în slujba lui Dumnezeu. *Doctorul Petre Bubu era un profund creștin.* Răsunau în toată ființa lui ecourile vieții religioase de-acasă. De-aici izvora marea lui iubire de oameni și sfânta pornire de a face bine oriunde se simția nevoe. Își adora părinții, frații și surorile, cumnații și cumnatele, nepoții și nepoatele, pe toți ajutându-i moral și material, cum nu se poate spune în vorbe omenești. Soția lui și socrii lui, iar mai pe urmă și copilul lui, *Andrei*, — această bucurie nouă care abia se adăogase vieții lui—, se bucurau de aceeaș dogoritoare iubire, dacă nu cumva chiar mai multă decât oricine. Era fără seamăn. Fiecare dintre cei cari aveau aface cu el — rude, prieteni, cunoscuți— rămâneau cu impresia că a monopolizat numai pentru sine toate darurile d-rului Bubu și că numai el are parte să se împărtășească integral din ființa lui. Și-așa era: că *doctorul Petre Bubu se dăruia tuturor întreg.*

Doctorul Petre Bubu adora pe Dumnezeu cu neprihănită adorare şi-şi venera părinţii şi rudele şi pe binefăcătorii lui, în frunte cu strălucita învăţătoare Maria Edulescu, pe toţi ţinându-i în cel mai frumos colţ al inimii lui. Cultul celor scumpi şi dragi ai lui îşi găsia împlinirea la superlativ în sufletul lui. Scumpa lui mamă şi „Doamna" lui fără pereche (e vorba de Maria Edulescu — învăţătoarea lui) se puteau bucura de cel mai mare cult în inima lui. Doctorul Bubu nu putea decât să iubească pe oricine, mai ales pe cei necăjiţi, şi sărmani, şi bolnavi. Deaceea şi culegea iubire din toate părţile.

In Doctorul Petre Bubu, cel plin de uimitoare sănătate trupească şi sufletească (te făceai sănătos numai privindu-l), se împleteau sublimele calităţi ale adevăratului doctor: *ştiinţa*, prin care pătrundea în tainele medicinei, şi *iubirea* de oameni care-l determina să prefacă în acţiuni binefăcătoare tot cuprinsul ştiinţei sale medicale. Avea şi o mare cultură generală. Il pasiona arta, ştiinţa, literatura. Dar mai presus de toate, cu neţărmurită iubire, iubia poporul de jos, din sânul căruia se ridicase. Chipul său distins, ţinuta sa marţială, întreagă-i făptura fizică şi mai ales cultura şi noblеţa sufletului său îl arătau ca descinzând din cea mai ridicată clasă socială. Un aristocrat prin cultura minţii şi a inimii, un democrat înnăscut prin atitudinea şi faptele sale. . . . . .

Dar spaţiul nu ne permite a zugrăvi personalitatea Doctorului Petre Bubu. Ceeace grăbit şi scurt înseilăm aci, este aşa de puţin, încât semnatarul acestor rânduri rămâne dator să prezinte lumii o lucrare anume despre viaţa şi activitatea Doctorului Petre Bubu.

A închis ochii la Mişcoltz, în Ungaria, oftând după Andrei al lui, care îi seamănă întru totul la chip şi căruia mama lui, Nelly, i-a şi schimbat numele din Andrei în *Petre*, spre a moşteni întru totul numele şi pronumele tatălui său: **Petre Bubu**.

Işi doarme somnul de veci la Careii-Mari.

Iar numele lui: „*Doctor Petre Bubu*", iată-l apărând în acest volum omagial închinat învăţătoarei Maria Edulescu şi elevilor ei eroi, în fruntea cărora este chiar el aşezat.

De-ar şti Doctorul Petre Bubu în ce tovărăşie se află!

Dumnezeu să-l primească şi să-l odihnească în lăcaşurile Sale nezidite de mână omenească, iar pe noi cei vii să ne povăţuiască a înţelege adevărul că „lumea trăieşte prin jertfa celor mai buni fii ai Săi." *)

---

*) Aceste rânduri, despre Dr. Petre Bubu, sunt scrise de Pr. Marin S. Diaconescu din Piteşti.

Locotenent Mănac D. Gheorghe

Născut la 23 Maiu 1913. Sublocotenent activ din Regimentul 30 Dorobanți-Mușcel. Pleacă la începutul războiului pe front, ca comandant al companiei de Armament Greu. Moare [redacted] lovit de un proectil de Brandt, la 15 August 1941. Prin grija D-lui Colonel I. Teodorescu, fostul comandant al Regimentului 30 Mușcel, a fost adus și îmmormântat la Biserica din comuna Glâmbocel județul Mușcel.

Născut la 19 Aprilie 1922. Fiul preotului Constantin Badea. A absolvit Seminarul „Central" din București. Ca student al Facultății de Teologie din București a fost incorporat în anul 1942 și trimis la Școala Militară de Ofițeri rezervă — Ploești. In Aprilie 1944, după absolvirea Școlii Militare, încadrat în Regimentul 3 Dorobanți Olt, pleacă pe frontul Iașului, unde ia parte la luptele de apărare a Moldovei. Intors din Moldova, pleacă cu aceeaș unitate pe frontul din Apus, în Ardeal. Își conduce plotonul său în grelele atacuri de lîngă Munții Apuseni, până când, la Oarba de Mureș, cade răpus de un proectil de Brandt, la 2 Octombrie 1944. Rămășițele pământești au fost aduse și reînhumate în curtea Bisericii Budișteni, căreia se pregătise să-i slujească, fiind prohodit de un sobor de preoți, în frunte cu Prea Sfințitul *Policarp*, Episcopul Românilor Ortodoxi din America, Părintele profesor universitar Ioan Coman, etc., în prezența a numeroși asistenți din regiune, în frunte cu d. I. Mihalache, fost ministru.

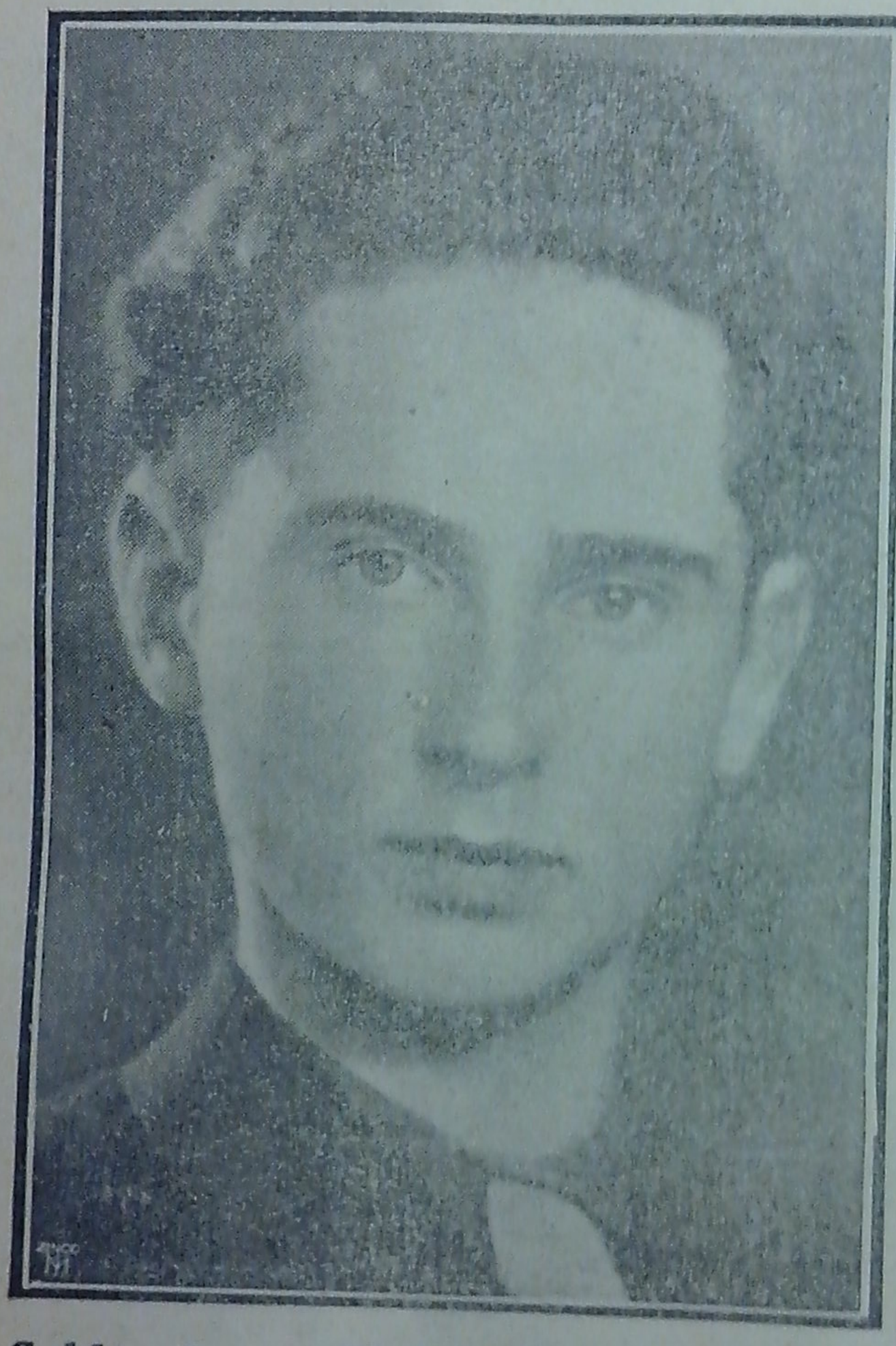

Sublocot. rez. Badea C. Nicolae-Puiu

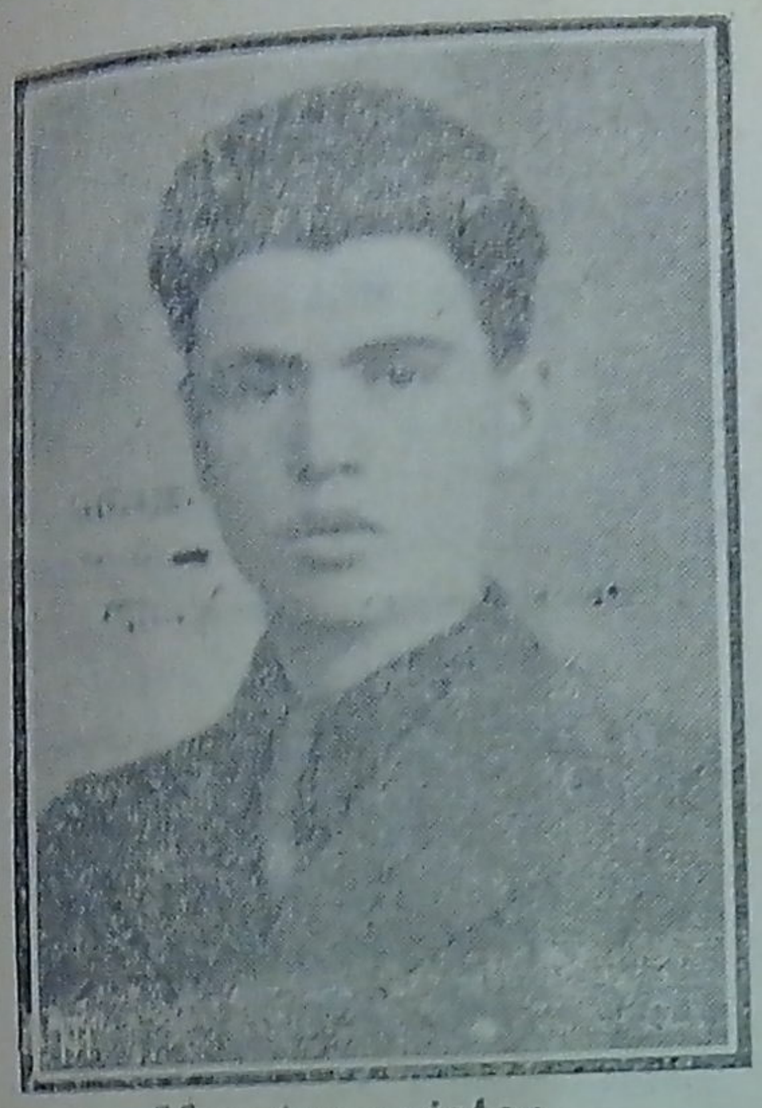

Maestru aviator
Sârboiu I. Gheorghe

Născut la 23 Octombrie 1916, în comuna Budişteni Muşcel. Moare la 5 Iunie 1942, ca maestru aviator clasa I-a la Şcoala de Tir şi Bombardament dela Mamaia.

Sergent Mazilu C. Constantin

Ctg. 1933. Regimentul 1 Vânători-Piteşti. Născut în anul 1911, la 19 Maiu, în comuna Budişteni-Muşcel. Moare în grelele lupte dela [redacted] 3 Septembrie 1941. Acolo e şi înmormântat.

Sergent T. R. Potlogeanu Ion

Ctg. 1934. Regimentul 1 Vânători-Piteşti. A luat parte la luptele dela: [redacted] Cade greu rănit la 14 August 1941, [redacted]. Moare într'un spital militar din Iaşi, după scurte, dar grele, chinuri. Este decorat cu „Virtutea Militară“ clasa II-a post mortem.

Sergent Mănac C. Vasile

Născut la 15 Maiu 1915. Ctg. 1937. Luptă cu compania I a din Regimentul 3 Dorobanţi-Olt, Divizia XI-a, [redacted]. Moare la 28 Noembrie 1942, [redacted], unde Regimentul său este greu încercat.

Sergent Vişan G. Nicolae

Născut la 5 Octombrie 1911. Regimentul 30 Dorobanţi-Muşcel. Moare în luptele de apărare a [redacted], la Iaşi, la 21 August 1944,

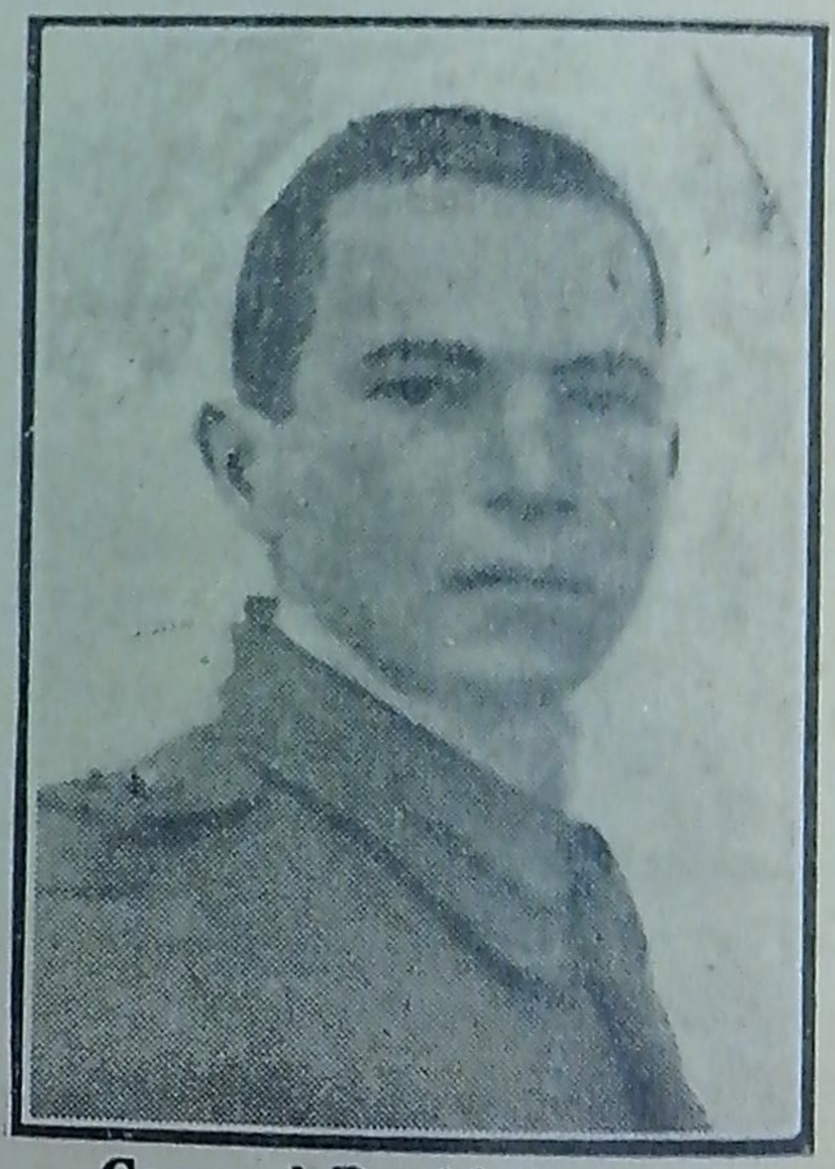

Caporal David Gheorghe

Născut la 15 Martie 1915, în comuna Budişteni-Schitu judeţul Muşcel. Ctg. 1937. Regimentul 8 Vânători. Mort la 20 Noembrie 1942, [redacted].

Sergent Sârboiu Gr. Constantin. Născut în anul 1913, în comuna Budişteni-Muşcel. Ctg. 1935. Regimentul 1 Grăniceri. Moare la 2 Septembrie 1941, [redacted].

Sergent Toma I. Gheorghe. Născut în anul 1922, în comuna Budişteni-Muşcel. Ctg. 1944. Regimentul 30 Dorobanţi-Muşcel. Moare în luptele de apărare a [redacted], la Iaşi, la 21 August 1944.

Caporal Mareş I. Gheorghe
Născut în anul 1921, în comuna Budişteni-Muşcel. Ctg. 1943. Regimentul 30 Dorobanţi-Muşcel. Mort la 5 Iunie 1943

Caporal Moldoveanu Gh. Gheorghe
Născut în luna Maiu 1915, în comuna Budişteni-Schitu, judeţul Muşcel Ctg. 1937. Luptă cu un Batalion de Vânători de Munte şi moare la 7 Octombrie 1941,

Caporal Neacşu N. Gheorghe
Născut în anul 1922 în comuna Budişteni-Schitu judeţul Muşcel. Ctg. 1944. Regimentul 30 Dorobanţi, compania 120. Mort la 26 Martie 1945 în munţii Tatra Mică-Cehoslovacia. Este înmormântat în cimitirul din Begiori-Itanacia.

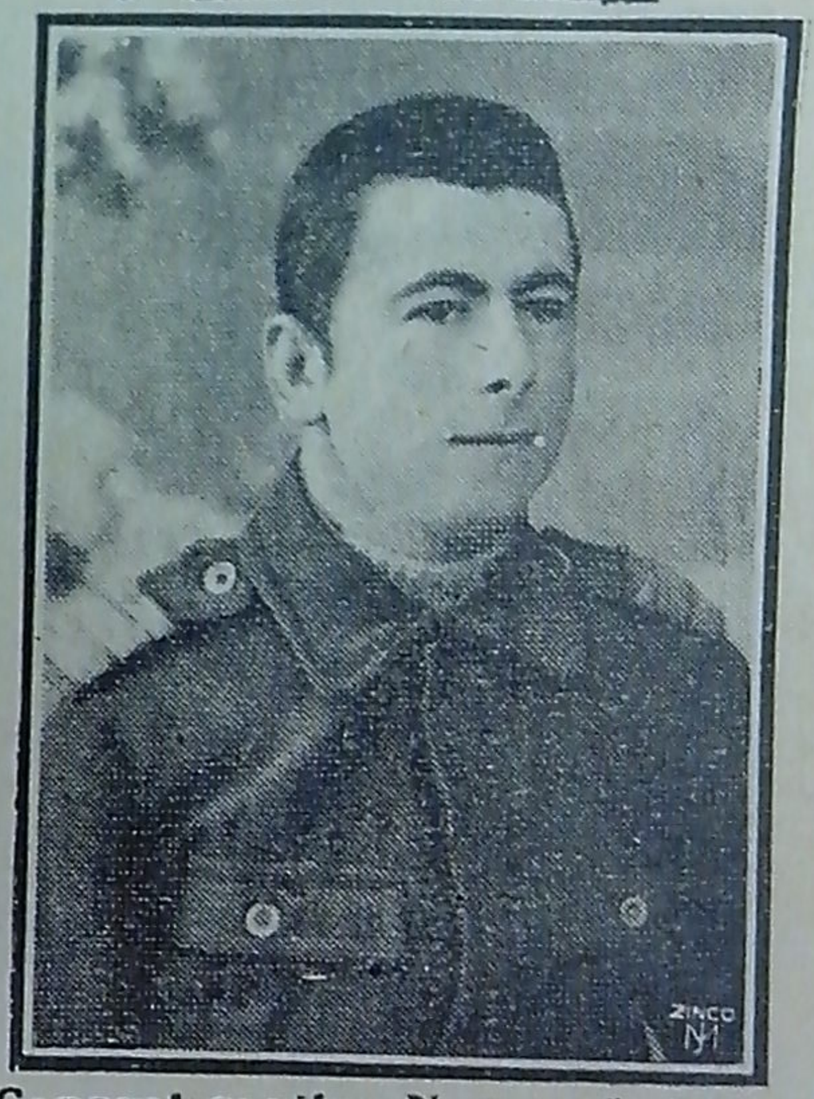

Caporal sanitar Neacşu I. Ion
Născut în anul 1921, în comuna Budişteni-Schitu judeţul Muşcel. Ctg 1943. Regimentul 30 Dorobanţi-Muşcel. Mort la 20 Ianuarie 1945, la cota 103 în Cehoslovacia. Este înmormântat la Orăşelul Pelşoc în Cehoslovacia.

Caporal Vișan Ilie
Născut la 15 Noembrie 1910, în comuna Budișteni-Băila județul Muşcel. Ctg. 1932. Regimentul 33 Infanterie-Tulcea. Mort în luptele dela [redacted] 6 Maiu 1942.

Fruntaş T. R. Pietroşanu I. Nicolae
Născut în Maiu 1919, în comuna Budișteni-Băila județul Muşcel. Ctg. 1941. Regimentul 30 Dorobanţi-Muşcel. Mort la 10 August 1941, [redacted].

Fruntaş Dănoiu I. Petre
Născut la 8 Iulie 1915. Ctg. 1937. Regimentul 3 Dorobanţi-Olt. Mort în luptele dela [redacted] 27 Noembrie 1942.

Fruntaş Stroe I. Nicolae
Ctg. 1942. Regimentul 2 Care de Luptă. Mort la 11 Aprilie 1945, la Protes în Austria.

Caporal Cârstoiu C. Constantin Născut în anul 1914, în comuna Budiștenii-Glodu, județul Muşcel. Ctg. 1936. Regimentul 40 Infanterie-Călugăreni. Moare la 26 Noembrie 1944, în luptele din Ardeal.

Soldat David Constantin Născut în comuna Budiștenii-Schitu județul Muşcel, în anul 1913. Ctg. 1935. Regimentul 7 Dorobanți-Prahova. Mort la 19 Noembrie 1942.

Soldat Panciu Gh. Ion Ctg. 1938. Regimentul 3 Dorobanți. Divizia XI-a Infanterie. Mort la 10 Septembrie 1941.

Soldat Pietroșanu O. Marin Născut anul 1906, în comuna Budiștenii-Băila județul Muşcel. Ctg. 1928. Regimentul 30 Dorobanți-Muşcel. Mort la 24 August 1941, [illegible].

Soldat Roșu C. Ion Ctg. 1945. Regimentul 4 Dorobanți-Argeș, Divizia a III-a Infanterie. Mort la 4 Octombrie 1944, în luptele de desrobire a Ardealului.

Soldat Briceag D. Marin
Ctg. 1936. Regimentul 30 Dorobanți Muşcel. Mort la 5 Iunie 1944, în luptele de apărare [illegible] la Pădurea Mârzescu, lângă Iași.

Soldat Cojan C. Marin
Născut în anul 1909, în comuna Budiștenii-Băila, județul Muşcel. Ctg. 1931. Regimentul 31 Dorobanți. Mort în luptele deia [illegible] 10 August 1942.

Soldat Drugă I. Dumitru

Născut la 26 Septembrie 1961, în satul Băila comuna Budişteni judeţul Muşcel. Ctg. 1938. Regimentul 30 Dorobanţ: Muşcel. Mort în Ungaria, la Mişcolcs la 24 Ianuarie 1945.

Soldat Drugă D. Gheorghe

Născut la 15 Februarie 1913, în comuna Budişteni Băila judeţul Muşcel. Ctg. 1935. Regimentul 6 Artilerie. Mort în luptele din [illegible] anul 1942.

Soldat Drugă D. Ion

Născut la 26 Iulie 1915, în comuna Budişteni-Băila judeţul Muşcel. Ctg. 1937. Regimentul 30 Dorobanţi. Mort în luptele din [illegible] 6 August 1941, în comuna [illegible].

Soldat Ionică M. Constantin

Născut la 18 August 1914, în comuna Budişteni, satul Schitu, judeţul Muşcel. Ctg. 1936. Regimentul 3 Vânători-Ploeşti. Mort acasă, ca invalid, din cauza degerăturilor de pe front

Soldat Mihăiță M. Ion

Născut la 7 Maiu 1914, în comuna Budișteni-Muşcel. Ctg. 1936. Regimentul 15 Artilerie. Mort la 24 August 1941, în luptele din comuna Slobozia, Transnistria.

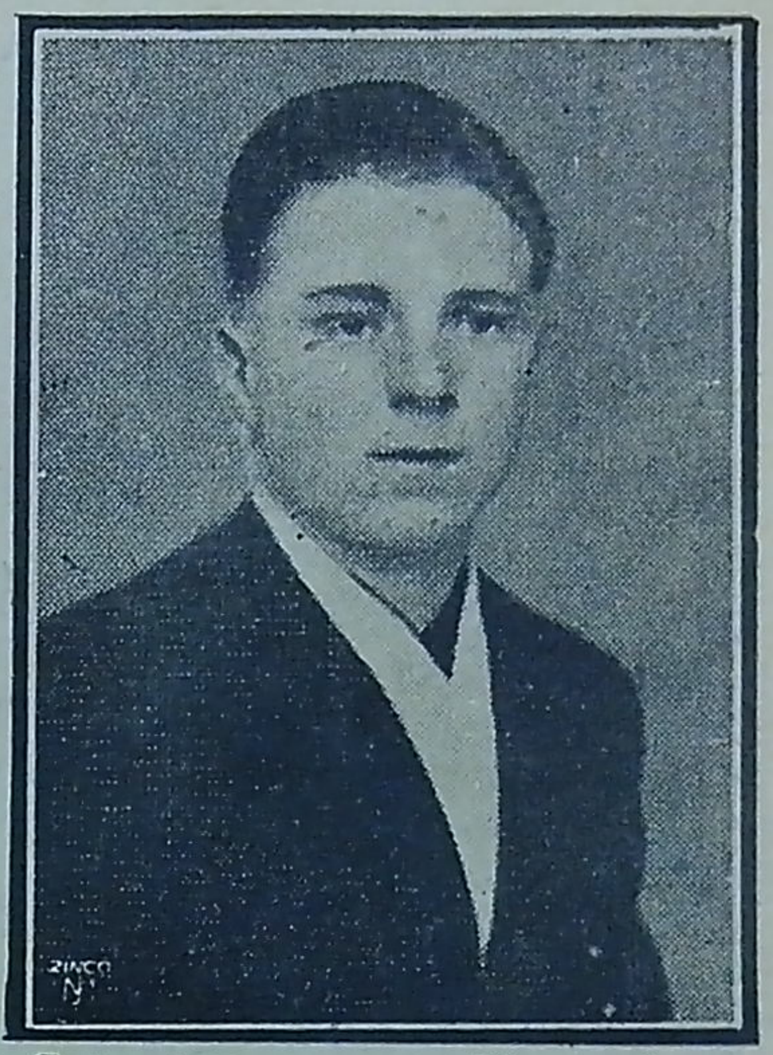

Soldat Oancea I. Gheorghe

Născut la 23 lunie 1923, în satul Glodu, comuna Budișteni, județul Muşcel. Ctg. 1945. Regimentul 30 Dorobanți-Muşcel, Divizia III-a Infanterie. Mort la 10 Decembrie 1944, în luptele din Ungaria. Este înmormântat la Breazna-Ungaria.

Soldat Roşu P. Nicolae

Ctg. 1945. Regimentul 26 Dorobanți-Dolj.
Mort la 7 Decembrie 1944,
la Vâlcov, în Ungaria.

Soldat Soare Constantin

Născut la 16 Octombrie 1915, în comuna Teiu-din-Vale județul Argeș. Ctg. 1937. Regimentul 30 Dorobanți-Muşcel. Mort la 7 August 1911, în luptele dela [redacted] Este înmormântat în cimitirul comunei [redacted]

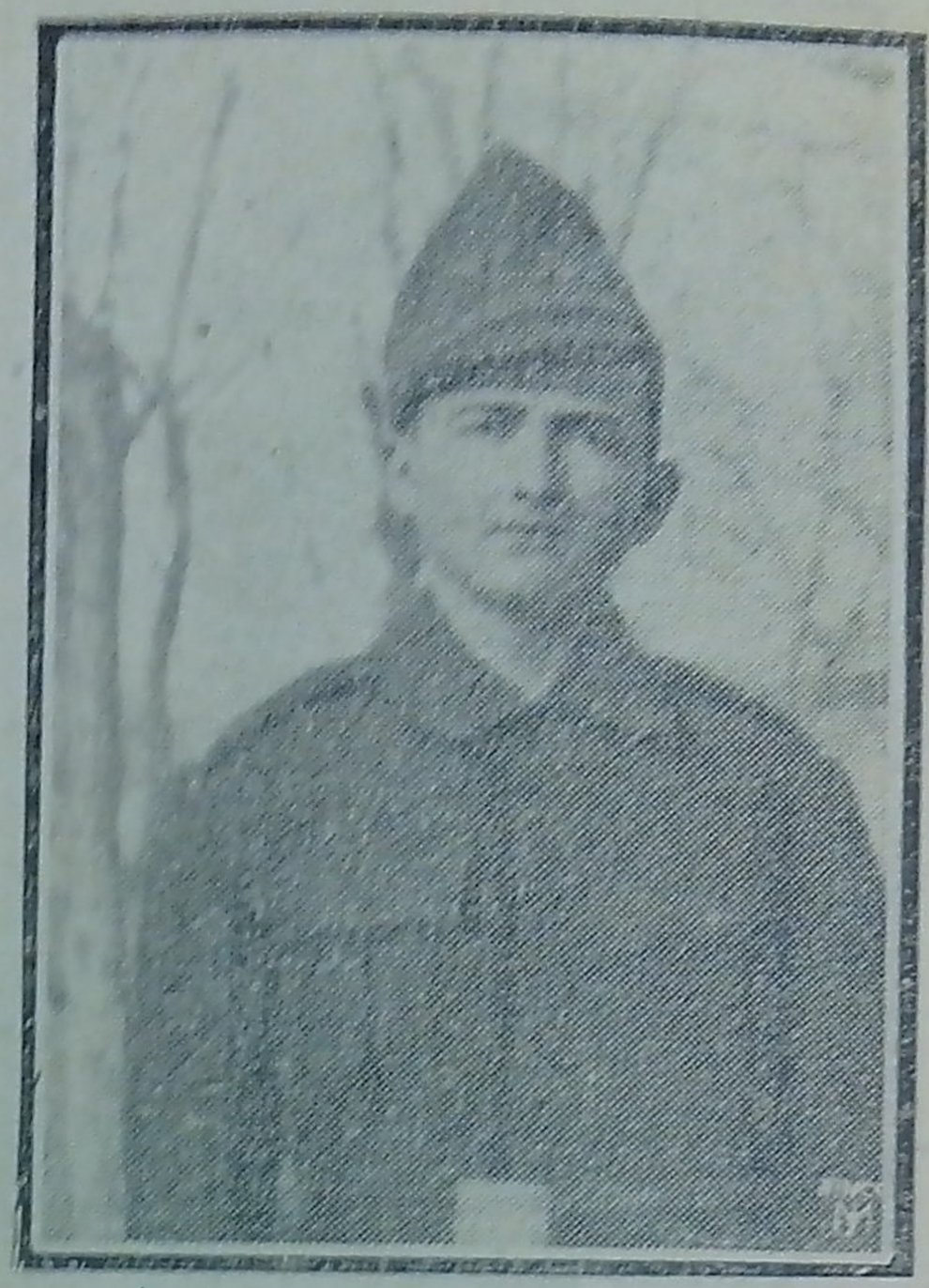

Soldat Şerban I. Gheeorghe

Ctg. 1944. Regimentul 4 Dorobanți compania 4-a. Mort la 29 Iunie 1944, în luptele de apărare [redacted]ei, în jurul Iaşului, unde Divizia III-a este greu încercată.

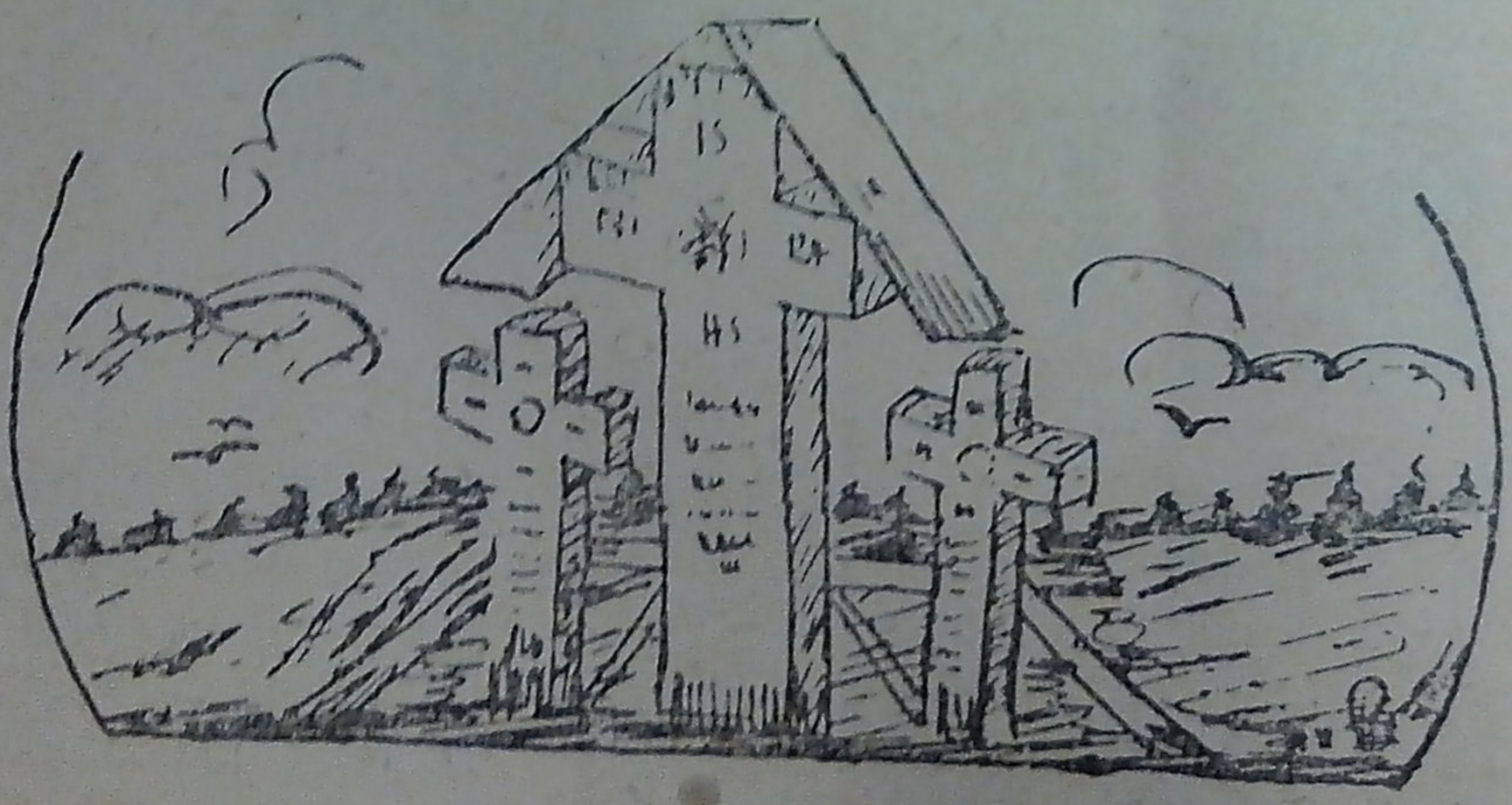

CAMINUL CULTURAL „MARELE VOEVOD MIHAI“

— IN AMINTIREA —

EROILOR

COMUNEI BUDIȘTENI JUDEȚUL MUȘCEL

1941 — 1945

FOȘTI ELEVI AI INVĂȚĂTOAREI MARIA EDULESCU

Căzuți pentru Credință și Țară

1. Locotenent Medic Bubu Gh. Petre
2. Locotenent Mănac D. Gheorghe
3. Sublocotenent Badea C. Nicolae-Puiu
4. Maestru Av. Sârboiu I. Gheorghe
5. Sergent T. R. Potlogeanu Ion
6. Sergent Mazilu C. Constantin
7. Sergent Mănac C. Vasiie
8. Sergent Sârboiu Gr. Constantin
9. Sergent Toma I. Gheorghe
10. Sergent Vișan Gh. Nicolae
11. Caporal Cârstoiu C. Constantin
12. Caporal David Gheorghe
13. Caporal Mareș I. Gheorghe
11. Caporal Moldoveanu Gh. Gheorghe
15. Caporal Neacșu N. Gheorghe
16. Caporal Sanitar Neacșu I. Ion
17. Caporal Vișan Ilie
18. Fruntaș T. R. Pietroșanu I Nicolae
19. Fruntaș Dănoiu I. Petre
20. Fruntaș Stroie I. Nicolae
21. Soldat Briceag D. Marin
22. Soldat Cojan C. Marin
23. Soldat David Constantin
24. Soldat Drugă I. Dumitru
25. Soldat Drugă D. Gheorghe
26. Soldat Drugă D. Ion
27. Soldat Ionică M. Constantin
28. Soldat Mihăiță M. Ion
29. Soldat Oancea I. Gheorghe
30. Soldat Panciu Gh. Ion
31. Soldat Pietroșanu O. Marin
32. Soldat Roșu C. Ion
33. Soldat Roșu P. Nicolae
34. Soldat Soare Constantin
35. Soldat Șerban I. Gheorghe

Cuvinte înţelepte

Numele celor cari mor pentru Patrie trebuesc păstrate în templu şi scrise în cărţile de aur, rămânând ca un izvor de glorie şi de noblețe pentru generaţiile viitoare.

(Montesquieu)

▣

Viaţa nu este bună, decât a o jertfi pentru Ţară.

(I. C. B.)

▣

Cenuşa morţilor a creeat Patria

(Lamartine)

O naţiune este o mare solidaritate, întocmită pe sentimentul jertfelor ce s'au făcut şi a celor pe care suntem gata să le mai facem.

(E. R.)

▣

Pământul are preţul morţilor ce s'au coborît în el.

(N. Iorga)

▣

E plăcut şi glorios să mori pentru Patrie.

(Horaţiu)

Patria este biserica noastră vremelnică, după cum Biserica este Patria noastră eternă.

(Lacordaire)

Cine poate privi moartea în faţă, nu se sperie de umbre.

(Carlyle)

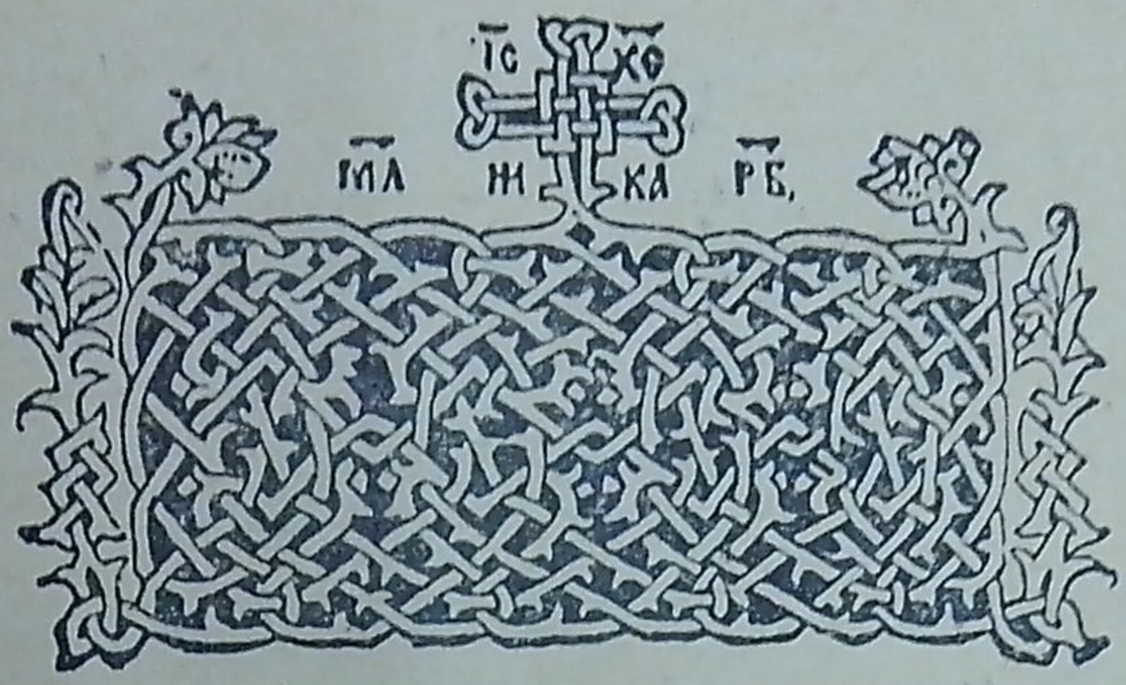

Rugăciune

pentru adormiţii întru Domnul,
pomeniţi în această carte:

„Dumnezeul duhurilor şi a tot trupul carele ai călcat moartea şi pre diavol ai surpat şi ai dăruit viaţă lumii Tale;

Insuţi, Doamne, odihneşte şi sufletele adormiţilor robilor Tăi *(Maria şi elevii ei eroi)*, în loc luminat, în loc cu verdeaţă, în loc de odihnă, de unde a fugit toată durerea, întristarea şi suspinul.

Şi toată greşala ce au făcut ei ori cu cuvântul, ori cu fapta. ori cu gândul, ca un Dumnezeu bun şi iubitor de oameni, iartă-le-o.

Că nu este om care să vieţuiască şi să nu greşească, ci numai Tu singur eşti fără de păcat.

Dreptatea Ta este dreptate în veac şi cuvântu-Tău este Adevărul“.

C90/54

BIBLIOTECA CENTRALĂ DE STAT

Sumarul

Volumului Omagial

Închinat învățătoarei

Maria Edulescu

1. Cuvânt înainte . . . . . de Pr. Nicolae I. Burcea pag. 5
2. Moarteā și înmorm. . . de N. I. B. . . . . pag. 9
3. Cuvântarea D-lui I. Mihalache . . . . . pag. 12
4. O mare figură sătească . . de Pr. I. Gh. Coman . pag. 14
5. Cuv. D-nei Maria Rodoș Păunescu-Ulmu . . . . . pag. 16
6. Maria Edulescu . . . . . de Nestor Badea . . . pag. 20
7. Cuv. P. C. Protopop N. Niculescu . . . . . pag. 22
8. Cuv. d. Inv. Alexandru Ciucă . . . . . pag. 15
9. Cuv. P. C. Preot Constantin Badea . . . . . pag. 27
10. Cuv. d. Inv. Nicolae Moșoianu . . . . . pag. 30
11. Cuv. d. Inv. Aurel Popescu . . . . . pag. 33
12. Cuv. d. Inv. Constantin Bustea . . . . . pag. 36
13. Cuv. d. Inv. Pârjolea . . . . . pag. 39
14. Cuv. d. Inv. St. Gh. Braslă . . . . . pag. 41
15. Cuv. tânărului Ilie Ioana . . . . . pag. 43
16. Podoaba școlii românești . de Pr. M. S. Diaconescu, pag. 45
17. Maria Edulescu . . . . . de Elena Băbeanu . . . pag. 48
18. Telegrame . . . . . pag. 49
19. Scrisori de condoleanțe . . . . . pag. 52
20. Eroii morți pentru Credință și Patrie . . . . . pag. 61
21. Rugăciune pentru adormiții întru Domnul . . . . . pag. 80

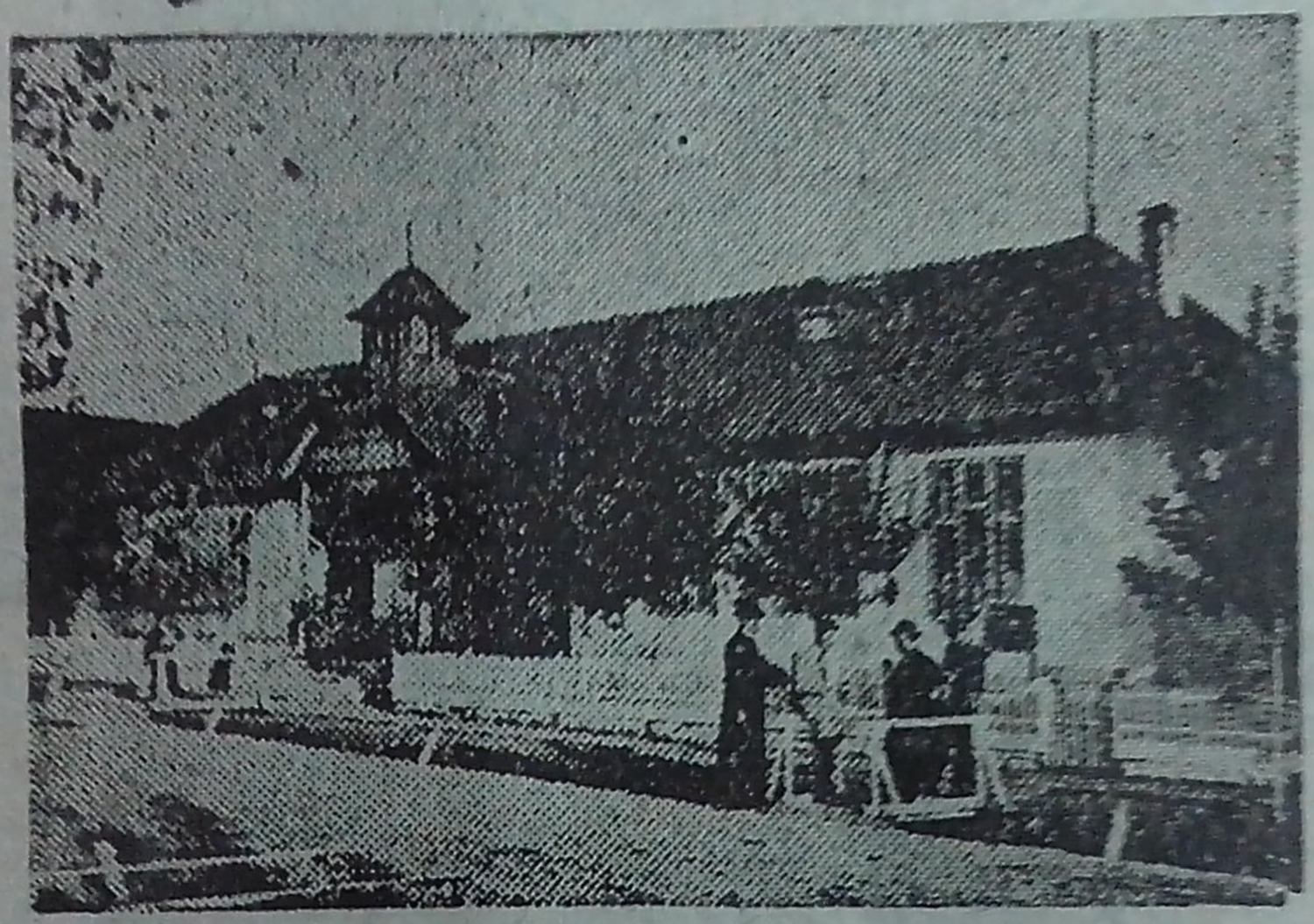

ANTIC.
LEA